

Farella

La revista de Llançà

Articulistes:
Arnald Plujà i Canals
Carles Chacón i Belarra
Carles Molins i Rodríguez
Erika Serna i Coba
Esther Sánchez i Garriga
Jaume Comellas
Joan M. Pau i Negre
Joan Serra i Peral
Jordi Fulcarà i Mayné
Josep M. Salvatella i Suñer
Lluís Feliu i Pumarola
Manel Larrosa
Mariona Vila i Bosch
Mercè Borràs
M. Àngels Bosch
Oscar Soler i Bosch
Rafael Borràs
Vicenç Pumareda i Castelló

Impressió:
Gràfiques Alzamora, SA
Dipòsit legal: GI-1327/95

Disseny gràfic:
Fran Gutiérrez Vivas

Obra de la portada:
Isabel Bosch Calsina

La revista no es fa responsable
de l'opinió dels articulistes.

Edita:

SUMARI

El Doctor Santiago Soler Boix (1896-1985) Arnald Plujà i Canals.....	4
Vint-i-un anys de servei d’Arxiu Municipal a Llança Carles Chacón Belarra i Joan Serra Peral	6
La meravella de la vida Esther Sánchez i Garriga	10
Cap a noves formes d’intercanvi: les criptomonedes Carles Molins i Rodríguez	12
Retaule Major (II) Joan M. Pau i Negre	16
Una llançanenca “crack” Anita Pagès Negre M. Àngels Bosch.....	18
Pesca artesanal: El palangre Jordi Fulcarà i Mayné	20
Som lliures! Mariona Vila i Bosch.....	22
Passaports, passis de radi i salconduits Erika Serna i Coba · Joan Serra i Peral	24
50 anys de la nevada de 1962 Vicenç Pumareda i Castelló.....	26
Mig segle de la sardana “Llançanenca” Jaume Comellas.....	29
L’evolució del sometent a les policies locals actuals Oscar Soler i Bosch.....	30
Els campaments d’estiu de l’OJE a Llança Rafael Borràs	32
Cròniques de Llança (XII) A través dels llibres d’actes de l’Ajuntament (1886) Lluís Feliu i Pumarola	34
Sant Silvestre de Valleta Manel Larrosa	36
La guerra civil a Llança Mercè Borràs	38
Amb la mar al cor Josep M. Salvatella i Suñer	41
Qui fou el President del F.C. Llança durant la Guerra Civil i què va representar la seva figura? (I) Carles Chacón i Belarra.....	44

El Doctor Santiago Soler Boix (1896-1985)

Arnald Plujà i Canals

Santiago Soler Boix nascut a Palau Saverdera a l'any 1896, era el segon fill d'Assumpció Boix Burgell i del farmacèutic Joan Soler Caussa, un dels majors hisendats del poble. Va estudiar el batxillerat Agrícola a l'Institut Muntaner de Figueres, on demostraria grans dots pels dibuixos a ploma. Tot seguit, bescanvià l'inicial vocació artística, alquimista i agrària, per la carrera de medicina, que cursà a la Universitat de Barcelona, renunciant a continuar com hereu la llarga tradició de la família. L'any 1928 contragué matrimoni amb Josefina Vandellós Solà (1906-1999), filla del notari Ramon Vandellós de Figueres, un enllaç que malgrat el mig de durada que no deixaria descendència. La seva activitat facultativa només transcorregué entre Sant Climent Sescebes, població d'on era natural la seva mare i sobre tot a Llançà, juntament amb Colera i Molinàs, places que li foren adjudicades el mes de juliol de 1944. En total exercí més de quatre dècades de beneficiosa tasca mèdica, que a l'any 1983 li fou reconeguda per l'Ajuntament de Llançà, que li dedicà el nom de la nova plaça al final del carrer de la Creu, fent xamfrà, entre d'altres, amb els Jardins de la Lutgarda Suñer, el local l'Oficina de Turisme i la casa del també benivolgut Dr. Antoni Miguel Pous.

El Dr. Soler era un gran amant dels banys de mar i dels seus beneficis curatius, potser per aquest motiu era titular d'una de les barraques de fusta arrengraderades a la platja del Port. Cap de les referències conegudes el desmereixen, ans el contrari, es recordat com un metge molt competent, amable i d'extrema sinceritat, que no dubtava en informar al pacient del seu real estat de salut, ni la manca de remei per un determinat dolor, com el reuma crònic que patia i que mai va poder alleugerir del tot. A un vilatà que es queixava de fortes fiblades al braç, li va prescriure una polsera al canell i davant del poc efecte, li respongué *...estrenya-la més fort...* una tècnica consolatòria que consistia en provocar un dolor superior al patit. Els seus consells sempre acabaven amb una frase lapidària *...si surts al carrer, tapat la boca...* Les receptes més habituals estaven relacionades amb pomades i cataplasmes casolans, a base de combinar ingredients: la mostassa era adequada pes dolors articulars i la farina de lli per combatre inflamacions i pulmonies, però els cataplasmes més habituals i polivalents eren els del Dr. Llenas, ja processats en laboratoris farmacèutics. La faceta més valorada del facultatiu era l'atenció dedicada als malalts, a qui visitava assíduament fins a la curació definitiva

o el decés. Pels seus desplaçaments a Bal·leta i Colera tant utilitzava una bicicleta com un Seat 600.

A les acaballes de la Guerra Civil fou cridat a files per la República, amb obligació d'incorporar-se al front el 31 de gener de 1939. La seva condició apolítica, religiosa i de classe benestant, no foren motius de detenció pel Comitè Revolucionari Antifeixista de Llançà, que apreciava la seva feina, però si un dels candidats a perseguir pel Comitè d'Orriols, així que atès el perill i els afusellaments de civils i eclesiàstiques de Llançà, va decidir fugir a França, tot travessant clandestinament la frontera per les muntanyes de l'Albera. De l'epopeia transpirinenca adreçà escrits a la seva estimada Josefina, explicant la quotidianitat bèl·lica del moment, quan el caire de la guerra ja declinava a favor d'en Franco. La primera aturada del seu èxode fou a Colera, tot aparentant una habitual visita mèdica, on tingué ocasió de comprovar el dantesc panorama urbà, amb 122 cases bombardejades, part d'elles derruïdes totalment i la resta desvalisades per transeünts camí de França. Tot seguit es dirigí a Molinàs, pernoctant a casa del seu amic Jaume Iglesias, veïnat que també va acollir a un gran nombre de colerencs. L'endemà i amb l'ajut de carrabiners destinats del quarter de Molinàs, va traves-

sar la frontera pel coll dels Empedrats, arribant primer a Cervera del Maresma, després a Narbona i finalment s'establí a Hondarribia (Guipúscoa). Del periple bèl·lic transcrivim uns fragments de la primera carta enviada a la seva esposa:

Mi querida Josefina: Como sabes el 31 de enero tenia que incorporarme con las bandas de forajidos rojos que están desolando Colera y Port-Bou. En Llansá ya habían huido las fuerzas y el comandante del puesto desde el viernes pasado, sin autoridad civil que también huyeron todas; en este estado hicieron su aparición los profesionales del crimen provistos de fusiles ametralladoras que están en la plaza y calles atropellando la propiedad del momento, para acabar después con las personas de orden; el domingo a las tres de la tarde salimos con Salvi hacia Culera (posiblemente referit al músic Salvi Pomareda) como si fuera a pasar una visita domiciliaria, el espectáculo que ofrecía este pueblo era de destrucción. La gente había huido a Molinàs, lo desvalijaban todo, el vino salía por la calles, pues a tiros rompían las cubas y quitaban los grifos; ropas de mujer destruidas por el gusto de destrozar; llegamos a Molinàs a casa de Met Iglesias (Jaume Iglésias Rumbau) y Salvi volvió a Llansá, yo me quedé a dormir y a cenar allí; como el lunes llovía mucho, aplazamos pasar la frontera hasta el martes 31 por la mañana; salimos a la siete y llegamos a casa de Juan a la doce; cinco horas por la montaña y los carabineros nos iban enseñando el camino, pues favorecían la salida de las personas. He sabido que en Llansá ha habido dos muertos, no sé de quién se trata, de modo que me he marchado justo, lo que se dice "tallar just" ¹.

La senyora Josefina era una dona molt instruïda, amable, però també dotada d'un cert geni, que en ocasions desplegava quan distribuïa el pacients a la sala de consultes, aleshores situada en una casa del carrer Rafael Estela, propietat d'en Joan Marly Déu. De simpatia, en vaig donar fe el 9 d'abril de 1999, durant la meva visita al carrer Hospital número 8 de Llançà on vivia, una xerrada molt fructifica que m'ha facilitat la redacció d'aquestes línies i de qui vaig rebre dos

entranyables regals: uns vells flascons o ampolletes de vidre amb ingredients per elaborar medecines, procedents de la farmàcia paterna i el vell llibre de dibuixos d'eines agrícoles del doctor durant l'etapa d'estudiant. Josefina el sobrevisqué quinze anys i d'acord amb la voluntat dels dos cònjuges, fou enterrada al mateix nínxol del marit, al panteó familiar del cementiri de Palau. D'aquesta branca Soler Vandellós ja no queden descendents directes a Palau, Figueres ni a Llançà, només llunyans. L'ancestral casa pairal de can Segla o Soler de Palau fou traspassada a uns estiuejants de Badalona, que han tingut l'encert de conservar l'antiga farmàcia en l'estat original, inclosa l'ornamentada prestatgeria de maquetaria, mentre que l'habitatge llançanenc del centre de la vila, l'han heretat uns familiars. Com a curiositat, la porta d'entrada continua ostentat la mateixa placa identificativa de l'anterior resident: "S. SOLER MÉDICO".

1. El 5 de juny de 1939, "Año de la Victoria", la parròquia de Llançà va celebrar funerals en sufragi "IN MEMORIAM" de les persones afusellades al castell de Figueres el dia 16 de setembre de 1936: *Nuestros vilmente asesinados por las hordas marxistas: Rdo. D. Ramon Vilar Fajula, párroco de 70 años; Rdo. D. José Ciurana Oliver, párroco de 58 años; Don José Feliu Egidio, tratante de vinos de 49 años; Don Odón Rosa Costa, funcionario de Aduanas de 52 años; Don Juan Serradell Falcó, propietario de 49 años; Don Alfonso Goteras Borrás, propietario de 53 años; Don José Rafols Rey, funcionario de Aduanas de 56 años y Don Antonio Morera Contri, policia jubilado de 57 años.*

Imatge pàg. 4
Santiago Soler Boix.
Autor: Desconegut.

Imatge pàg. 5 (superior)
Santiago Soler i Josefina Vandellós (primers anys de matrimoni).
Autor: Vicenç Pumareda Castelló.

Imatges pàg. 5 (centre i inferior)
Acte d'inauguració de la plaça dedicada a Santiago Soler l'any 1983.
Autor: Vicenç Pumareda Castelló.

Vint-i-un anys de servei d'Arxiu Municipal a Llança

Carles Chacón Belarra i Joan Serra Peral

La història de l'arxiu de l'Ajuntament de Llança és parcialment desconeguda, però el que sabem segur, és que té els seus orígens en el mateix moment en que es creà el Consell o Universitat de la Vila de Llança, pels vols del S. XIII. Lògicament, la formació de la Universitat de Llança també va comportar la creació del seu propi arxiu. En un primer moment els consellers o jurats devien custodiar la documentació generada en el seu domicili particular, fins que a partir de l'any 1868, la Universitat de Llança, ja disposà de casa pròpia, on es suposa que s'hi instal·là l'arxiu.

L'any 1984, amb el trasllat de les dependències de l'Ajuntament a l'edifici de les antigues escoles, adaptat com a seu de la corporació, s'hi varen traslladar també tant la documentació històrica, ubicada als baixos de la torre romànica, com l'administrativa que s'havia acumulat als locals que ocupava l'ens en un edifici de lloguer a la plaça major (actualment immobiliària Falcó).

A partir d'aquest any, el secretari de la corporació, Narcís Subirats, va establir un primer quadre de classificació de la documentació del fons de l'Ajuntament. Les administratives; Maria Pi i Teresa Garcia, se'n varen encarregar d'organitzar i classificar tota la documentació del fons, en caps seguit el quadre de classificació fixat pel secretari Subirats.

No serà, però fins a l'any 2001 que es posà en marxa el Servei de l'Arxiu Municipal de Llança, en el primer pis de l'edifici de l'Ajuntament, amb un responsable tècnic al capdavant. A

partir d'aquest any, s'iniciaren ja els treballs tècnics de reorganització, identificació, classificació, ordenació, instal·lació, informatització i descripció dels diferents fons i col·leccions dipositats a l'equipament. Paral·lelament a aquestes feines, s'inicià també la planificació, revisió i la reordenació del quadre de classificació del fons de l'Ajuntament de Llança (el més gran en volum), per poder adaptar aquesta eina als sistemes de gestió documental més innovadors.

L'any 2009, l'equipament es va traslladar a l'actual local que ocupa als baixos de l'edifici de l'Avinguda Europa, 41.

A data d'avui l'Arxiu Municipal de Llança, té un abast cronològic que va des del segle XV al segle XXI; amb un volum total de documentació de 799'4 metres lineals. D'aquests, 204'7 metres es corresponen a documentació anterior al S.XX, 448'6 metres a documentació del segle XX i 146'4 metres a documentació del S. XXI.

Entre 2001 i 2021, han ingressat de manera ordinària (ingressos de documents del fons i col·leccions de l'Ajuntament de Llança que s'efectuen mitjançant transferències i en terminis de temps determinats i de forma ordenada), un total de 629'67 metres lineals. Pel que fa als ingressos extraordinaris que es produeixen de forma ocasional i sense una periodicitat determinada (donacions, llegats i dipòsits bàsicament d'associacions i particulars; i compres), s'han ingressat 202'89 metres lineals (17 fons personals, 5 fons d'associacions i 2 de patrimonials).

En aquests vint-i-un anys, s'han identificat, classificat, ordenat, inventariat i descrit seguint la NODAC (Norma de Descripció Arxivística de Catalunya) un total de 59 fons (5 administració local, 2 de judicials, 6 d'institucions, 23 d'associacions i fundacions, 2 de comercials/ empresarials, 2 de patrimonials, i 19 de personals) i 30 col·leccions (gràfics, cartogràfics, reials cèdules, bans, pergamins...). També s'ha elaborat un cens guia de fons i col·leccions (l'anomenat quadre de fons); tres índexs d'encapçalaments de l'Hemeroteca Local i un catàleg de llicències d'obres majors de 1887 a 2003 i un de llicències menors de 2001 a 2010 -on s'hi han entrat 489 caps que representen un total de 11.258 expedients catalogats i 50'15 metres lineals de documentació-.

Durant aquests anys s'han atès 3.230 usuaris externs amb un total de 5.868 documents consultats, i 6.852 usuaris interns (personal i responsables de l'Ajuntament de Llança) amb 6.879 documents consultats i 4.106 documents deixats en préstec als titulars de fons. I amb un total 5.758 documents reproduïts en còpia digital i paper (2.971 per ús privat i 1.135 per ús públic).

Pel que fa a la preservació, s'han digitalitzat del fons de l'Ajuntament de Llança, les sèries d'actes del Ple de 1837 a 1932, les d'actes de les Comissió Municipal Permanent de 1924 a 1932 i de 1972 a 1985, i els decrets i resolucions de l'Alcaldia de 1976 a 200, i també s'hi ha donat accés públic des de la web de l'arxiu. També en aquest període s'han restaurat 4 llibres (1600-1800) i 2 padrons d'habitants (els de 1897 i 1900) del fons de l'Ajuntament de Llança; 3 llibres de l'antic Hospital de la Vila de Llança (compresos entre 1616 i 1800); 2 cartes i 2 plànols de la secció dels fons personals, 1 fotogravat del segle XIX de la col·lecció d'imatges i 6 plànols (compresos entre 1860 i 1930) de la col·lecció de plànols.

Pel que fa a la seva vessant més administrativa, l'arxiu ha organitzat el sistema de gestió documental de l'Ajuntament de Llança, amb l'elaboració del corresponen quadre de classificació de la documentació administrativa de l'ajuntament, tant per documents en suport paper com per documents en format electrònic. Quadre que ha permès classificar tota la documentació rebuda des de l'entrada al sistema i la produïda per les diferents oficines,

fins al seu arxiu definitiu i fixar-ne també les seves condicions d'accés, la periodicitat de les transferències, i la seva vigència amb el calendari de conservació i eliminació de la documentació d'aquest fons.

Vinculat a aquest calendari esmentat anteriorment s'han pogut eliminar un total de 238'58 metres lineals de documentació (bàsicament del fons de l'Ajuntament de Llança) en aplicació de les TAAD (Taules d'Accés i Avaluació Documental) fixades per el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, i còpies i duplicats, però també part de les col·leccions obsoletes de les seccions de l'hemeroteca.

Ja des de l'any 2001, i a falta d'un programa adequat per començar el procés d'informatització de l'Arxiu Municipal de Llança, i des d'aquest mateix servei es van iniciar els treballs per poder crear un programa informàtic que pogués cobrir les pròpies necessitats de l'equipament. En aquest sentit i amb ajuda de la programadora Lorena Capel; s'ha projectat, creat, desenvolupat i implementat el GIDAM (Gestió Integral de l'Arxiu Municipal de Llança). Un programa de gestió específic del nostre equipament. A aquest programa al llarg dels anys s'hi han annexat altres eines informàtiques que n'utilitzen els seus continguts, com la web i l'extranet de l'arxiu, que ens permet penjar i actualitzar nosaltres mateixos els continguts de la web.

A la web de l'Arxiu Municipal de Llança, s'hi poden trobar continguts molt diversos; des del quadre de fons, on podem trobar tots els fons i col·leccions custodiades a l'equipament i que permet a l'usuari l'accés a les seves descripcions, inventaris i, en alguns casos, als propis documents digitalitzats. A informació administrativa sobre horaris, contacte i condicions d'accés al

servei. També hi ha un apartat que permet l'accés directe a la documentació digitalitzada, bàsicament, llibres d'actes del Ple, Comissions, Junes del Govern Local i Resolucions d'Alcaldia. A més, a la web també s'hi penja el "Document del mes", un article dedicat a un document dels fons o les col·leccions de l'arxiu vinculat a la història de Llança.

La funció cultural és una altra funció dels arxius, conjuntament a la funció administrativa. Aquesta consisteix en organitzar i desenvolupar activitats culturals i de divulgació, portades a terme per l'arxiu com a institució que custodia la documentació històrica i d'interès patrimonial. Cal destacar, que en aquest aspecte, en els darrers anys, la implicació de l'arxiu en projectes culturals d'àmbit local, ha gaudit d'un creixement considerable. Tant és així, que s'han desenvolupat una sèrie d'iniciatives de creació pròpia, col·laboracions i treballs de suport amb altres àrees, generalment vinculades a la potenciació del patrimoni local. Per exemple, la publicació de llibres: *"L'arbre de la plaça: 150 anys de testimoni Llançanenc"* o *"Una mirada al passat, Llança 1885-1975"*. Exposicions: *"Llança, un viatge en el temps. Els ibers i els romans a Llançanenc"*, *"Mostra de fotos antigues de Llança"*, *"Cultures antigues a Llança"*, *"La Torre de la plaça i el passat del seu entorn"* o documentals com *"Guerra i exili a Llança"*. També la creació de plafons informatius com a la *"Residència Can Marly"*, el *"Memorial Democràtic. La retirada al seu pas per Llança"*... o projectes de llarg recorregut com la *"Descoberta del centre històric a Llança"*. Un projecte estratègic de dinamització cultural del centre històric amb diverses fases d'actuació.

En definitiva, l'arxiu ha participat en exposicions, publicacions de llibres, documentals, articles, creació de rutes, plafons informatius... sempre enfocant l'atenció en potenciar i difondre el patrimoni documental, històric, arquitectònic, natural i cultural de Llança. Una funció que omple de vida i de sentit, tota la informació i documentació albergada al nostre equipament.

Imatges pàg. 6, 7 i 8
Autor: José Roy
Any: 2021.

HOSTAL CAN NARRA

Especialitat en peix

Carrer Castellar, 37
Tel. 972 38 01 78
EL PORT DE LLANÇÀ

Aleix
RAFART

CARNISSERIA-XARCUTERIA
PRODUCTES ECOLÒGICS

C/ Major, 7
Tel. 972 38 01 02
LLANÇÀ (Costa Brava)

CLUB NÀUTIC
LLANÇÀ

Port de Llança - Moll Jordi Canal, s/n
17490 LLANÇÀ
Tel. +34 972 38 07 10
Fax: 34 972 38 07 06
club@cnllanca.cat
www.cnllanca.cat

Av. Reina Fabiola, 2 - Llança - tel. 972 12 00 89

SABIES QUE...

Trobaràs + de 3.000 productes origen local
identifica'ls amb la nostra etiqueta

Enamorem-nos
dels nostres
productes

Població o
Comarca origen
del producte

● Empordà

La meravella de la vida

Esther Sánchez i Garriga

Nicotina, àcid cianhídric, plom, amoníac, arsènic, monòxid de carboni... Sembla mentida que tot aquest conjunt de components tòxics no fos la clau desencadenant del foc; sinó que fos senzillament un element d'uns cinc centímetres de llargària i menys d'un centímetre de diàmetre que malauradament portava una energia tèrmica desmesurada i que per aquest fet, va acabar cremant una part de la nostra terra.

Tothom estigué pendent de l'evolució del foc. Una tarda d'estiu tranquil·la que va començar com qualsevol altra, va canviar dràsticament en un moment.

Durant els dies i les nits que va durar; el so d'helicòpters, hidroavions i sirenes de policia; trencava la “harmonia estiuenca” i ens robava la calma. Evidenciava clarament, la tragèdia que estava passant.

Foren moments desoladors, carregats d'impotència. Era fàcil imaginar tota la vegetació cremada i nombrosos animals que no havien tingut la oportunitat de fugir. I nosaltres, un esglauó més de la diversitat animal, ens sentíem fràgils i aspectants sense poder deixar d'observar la fumarola.

És en moments així; on sorgeix de manera inconscient però molt sòlida, una força que ens atrau i ens agermana. Actuem com un sol individu i volem donar el millor de nosaltres. Som solidaris, estem units, cooperem i ens responsabilitzem.

L'actuació de professionals, Institucions i voluntaris fou excel·lent. És en moments així quan cal ser ràpid i eficient.

Setmanes més tard, tot visitant la zona cremada i malgrat estar preparada mentalment pel què veuria; els sentiments i les emocions ressorgeixen amb força. La visió inert i ennegrida del terreny, tot contrastant amb el blau del mar i del cel, és xocant.

Les siluetes esveltes d'arbres i matolls, ara despullats de la seva vestimenta habitual, em van enartar i captivar per igual. Així com la visió de la gran quantitat de paret seca que ara es va fer més visible que mai, després de romandre oculta per la vegetació durant molts anys. Veig el pas del temps i la feina magnífica dels nostres avantpassats col·locant pedra sobre pedra per protegir el sòl. Es fa palpable el valor de cada pam de terra i com el temps ho canvia tot. I el sentiments continuen fluint...

Entremig de les pedres cremades i dels troncs carbonitzats comencen a enlairar-se tendrament, i amb una dolçor embriagadora les primeres plàntules. Ho fan orgulloses mostrant com mai un color verd que ho il·lumina tot i omple d'esperança el meu cor.

Si em fixo en els petits detalls del paisatge, veuré que qual-sevol lloc on reposi la mirada és màgic. I aquest fet em fa sentir enamorada de la vida i de totes les seves formes. M'envaïx un sentiment de felicitat i admiració davant la increïble merave-

lla de la vida; sentiment que vull mantenir dins meu el major temps possible.

El paisatge amb alzines sureres d'escorça tan particular, mostrant amb orgull els rebrots a peu del tronc; les falgueres que fràgilment s'obren camí entre munts de pedres cremades; les esparregueres estilitzades i solitàries que pretenen ocupar tot aquest espai desert o el bruc amb fulles d'agulla petites però enèrgiques; i podríem continuar amb l'heura que novament s'enfila als arbres demacrats per cobrir-los de vida... Tot plegat és símbol de fortalesa, esperança i de lluita per mantenir la vida.

Tardarem més en veure als petits mamífers; però de ben segur els insectes i els aràcnids habitaran ben aviat aquests espais i s'obriran camí per aquests terrenys.

La interacció entre la vida i la mort s'evidencia de manera impactant en aquest paratge. Les plantes ens mostren com la vida és una perpetuació de la mort i la mort és part de la vida. Ens ensenyen que tot està en harmonia i que l'energia flueix lliurement.

Així doncs, no hi ha vegetació més frondosa i verda que la que revifa després d'un incendi. S'aconsegueix a partir de la herència gravada i les estratègies innates del propi procés evolutiu. Algunes plantes ho fan a partir de les arrels, d'altres rebrotant de les escorces, algunes de les llavors enterrades...

En tots els casos, la vegetació és intel·ligent; i no deixa de sorprendre'ns. És part del què fa la vida tant apassionant: la seva saviesa intrínseca.

Imatges pàg. 10 i 11
Autor: Fredrik Strand.

LLANÇÀ DE PRIMAVERA

MAR I MUNTANYA

Activitats familiars!

- ✓ Enoturisme
- ✓ Natura
- ✓ Esport
- ✓ Salut
- ✓ Història i patrimoni

#llançà
#capdecreus
#empordà
#costabrava

 Llançà Turisme

 @llancaturisme

visitllanca.cat

Girona Patrimoni del Turisme Costa Brava Girona

ViViD

Cap a noves formes d'intercanvi: les criptomonedes

Carles Molins i Rodríguez

Internet d'ençà que va aparèixer pels volts dels anys seixanta, va representar i impulsar una revolució continua que començà amb l'intercanvi de dades de caràcter científic i de missatgeria, va passar per negocis electrònics i els pagaments digitals, abastant l'educació, tot l'entrellat de l'oci (televisió, cinema, música, etc.) i, finalment ha arribat la Intel·ligència Artificial i l'Internet de les coses. També ha servit com a vehicle per a la creació de monedes digitals. Si tal com ho llegiu... monedes sense cap mena de format físic, no són ni bitllets ni monedes tal com les coneixíem fins ara. Aquestes neixen de l'aplicació d'algoritmes matemàtics de caràcter criptogràfic, aplicats a una sèrie de dades que es transmeten en la xarxa, és a dir, són un ens digital, al qual, només el consens dels seus usuaris i el lliure mercat basat en l'oferta i la demanda li atorguen un valor, perquè clar, tampoc es poden recolzar en el patró or de les reserves nacionals.

A continuació intentaré d'explicar-ne, el millor que pugui, el seu origen i la seva història. Tot va començar allà per l'any 2008, dies en què gran part del món occidental es veié colpit per una de les més grans crisis financeres de l'època contemporània. Com a resultat d'aquell desajust econòmic, els governs hagueren de recuperar bancs i entitats financeres, les quals havien abusat de préstecs i hipoteques. Molta gent quedà sense feina i sense casa. Va ser en aquest context que, darrere el més absolut anonimat, un personatge o un col·lectiu anomenat Satoshi Nakamoto, publicà als fòrums especialitzats d'Internet l'anomenat «*Bitcoin White Paper*» (paper blanc), al qual s'assentaven les bases per a la creació d'una moneda digital. Una moneda que pretenia restar fora de la jurisdicció de bancs centrals i governs, que possibilitava realitzar transaccions i pagaments de persona a persona arreu del món, sense la intervenció de tercers. Era descentralitzada perquè cada transacció havia de ser validada i consensuada per tots els nodes de la xarxa i, no admetia accions fraudulentas perquè totes quedaven enregistrades dins de blocs entrellaçats entre si de forma única a través de firmes digitals úniques (hash) a la cadena de blocs, blockchain, en anglès. I parlant de cadena de blocs, aquesta es tracta d'una espècie de llibre de comptes distribuït, públic, però immutable, on s'enregistren tots i cadascun dels

intercanvis de monedes i del qual tots i cadascun dels nodes de la xarxa en mantenen una còpia exacta. Així naixia bitcoin la primera moneda digital lliure de la supervisió de qualsevol organisme superior, en les quals les decisions es prenen sota el consens dels ordinadors o nodes que utilitzen el programa que conforma la xarxa de bitcoin.

Així i tot, sabent que les monedes fiduciàries com l'euro, el dòlar, etc. són impreses pels bancs nacionals corresponents, com poden ser el banc central europeu o la reserva federal dels EUA, ens hem de preguntar d'on surten els bitcoins?, i la resposta a aquesta pregunta és que els nous bitcoins surten de cada un dels blocs que formen part de la cadena de blocs, que anomenem blockchain. Quan el nombre de transaccions omple la capacitat d'un bloc els nodes de la xarxa entren en una espècie de competició per tal de resoldre un complex problema matemàtic. Si un node, també anomenat miner, aconsegueix de resoldre el dificultat, col·loca el bloc a la cadena i obté com a recompensa del seu treball (prova de treball, *proof of work*, en anglès), les comissions que es paguen per a cada transacció i l'import de la transacció base. Aquesta transacció és l'única que només té sortida i ha anat disminuint cada quatre anys (*halving*). Aquest import va començar per 50, 25, 12,5 bitcoins, etc. reduint-se a la meitat Tot el procés, creació, transaccions, és realitzat en mode criptogràfic aplicant-hi un algoritme anomenat *Sha-256*. D'aquí ve que Bitcoin i les altres monedes digitals, rebin el sobrenom de criptogràfiques. Normalment, s'adjunta un nou bloc a la cadena cada 10 minuts i, el nombre

màxim de bitcoins que seran possibles de posar en circulació serà de 21 milions. El valor del bitcoin ha anat evolucionant des de pocs cèntims fins a arribar a més de 50 mil euros.

Des de la meua perspectiva, el naixement del bitcoin va representar una aportació revolucionària en el món del comerç perquè assentava les bases de les següents generacions de monedes digitals, el seu abast és mundial i, el podem qualificar de moneda sobirana, que s'autoregula a la xarxa i al mercat. Tot i que Bitcoin i les seves especificacions tècniques, representen un enorme èxit, cada vegada té més usuaris i augmenta la seva popularitat i acceptació, té diversos aspectes negatius que són prou importants i dignes de tenir en compte. Per exemple, la gran despesa energètica resultant del funcionament de la xarxa, que actualment es pot comparar amb la despesa elèctrica d'una ciutat d'aproximadament 1 milió d'habitants. Igualment, bitcoin resulta ser una moneda molt difícil d'adaptar a petits pagaments quotidians deguts en part, a la relativa lentitud en la confirmació de les transaccions per part de la xarxa. Per últim, una excessiva acumulació en poques mans, provoca una gran volatilitat en el preu, aspecte que ha provocat que s'hagi convertit més en un instrument de mercadeig, que en una reserva de valor com a tal. Per últim i, el que ha fet molt mal a l'adopció de Bitcoin, ha estat que degut a l'alt grau de privacitat i anonimat dels usuaris, hagi propiciat el seu ús amb males intencions i a cometre accions fraudulentas com evasió i blanqueig de capitals procedents de negocis de baix calatge.

Els genis informàtics incondicionals de bitcoin s'han esforçat per trobar solucions a aquestes mancances inicials, però no per això s'ha aturat una evolució, en part natural, cap a altres monedes i cadenes de bloc, que faciliten la velocitat de micropagaments i no saturen les seves xarxes a causa de l'enorme quantitat d'intercanvis.

En analitzar el fenomen de bitcoin, la seva tecnologia, la seva utilitat i, el que representa com a innovació revolucionària, cal fer incís en què si bé, té molts aspectes positius, també en té que li juguen a la contra. La tecnologia darrera del bitcoin, estableix les bases, a través de la descentralització, per a futures aplicacions que sobrepassen el món financer. Prenent com a model el bitcoin, han aparegut d'altres monedes com Ethereum, Litecoin, Dash, i moltes altres... cadascuna amb la seva pròpia cadena de blocs, les seves pròpies especificacions tècniques i el seu valor de mercat comparat amb les diferents monedes estatals i el Bitcoin.

També han aparegut diverses monedes que s'anomenen monedes estables (Stable coins), les quals sempre mantenen un valor equiparable al dòlar estatunidenc.

Quelcom ha succeït que, Suècia, aposti per una E-Krone (corona digital), el Salvador estableixi bitcoin com a moneda

de curs legal i, fa poc que la Reial Acadèmia de la Llengua, ha admès la paraula bitcoin al seu diccionari, entre molts d'altres. Tot el que és nou espanta i se sol observar si més no, amb escepticisme i incredulitat, però sembla que la inèrcia que se'ns presenta actualment, tendeix a una expansió progressiva. No me'n puc estar de fer esment del fenomen que contempla equips de futbol com Barça, Inter de Milà i Manchester entre molts altres, emeten «tokens» o participacions, un valor digital semblant a les accions tradicionals, que neixen i es negocien damunt cadenes de blocs diverses.

Bitcoin és una moneda de naturalesa deflacionària que, al contrari que la majoria de les conegudes fins ara, té tendència a incrementar el seu valor amb el pas del temps, és a dir, el poder adquisitiu del Bitcoin incrementa en lloc de disminuir, com és el cas del dòlar per exemple. Recordem que a la xarxa, ha quedat instituït com a dia assenyalat el «Dia de la Pizza», en commemoració del fet que va succeir l'any 2010, en què un programador informàtic anomenat Lazlo Hanyecz, va encarregar dues pizzes que va intercanviar per bitcoin, en concret, va pagar 10.000 bitcoins. L'inversemblant és que aquells 41 dòlars, avui dia s'han convertit en més de 350 milions. Aquesta va ser la primera transacció de bitcoin en el món real. Bitcoin i les altres criptomonedes ha fet nou-rics i milionaris, ha fet guanyar i també perdre, ha possibilitat la creació de negocis

Bitcoin: Un sistema de diner electrònic d'igual a igual

Satoshi Nakamoto
satoshi@gmx.com
www.bitcoin.org

Traduït al català de bitcoin.org/bitcoin.pdf
per Vicent Sus

Resum. Una versió purament d'igual a igual de diner electrònic permetria enviar pagaments en línia directament entre dues parts sense passar per una institució financer. Les signatures digitals proporcionen part de la solució, però els principals avantatges es perden si encara es requereix un tercer de confiança per evitar la doble despesa. Proposem una solució al problema de la doble despesa mitjançant una xarxa d'igual a igual. La xarxa segella en el temps les transaccions generant un hash d'aquestes i afegint-lo en una cadena contínua de prova de treball basada en hash, formant un registre que no es pot modificar sense refer la prova de treball. La cadena més llarga no només serveix com a prova de la seqüència d'esdeveniments presenciat, sinó com a prova que aquesta provenia del conjunt més gran de potència de CPU. Mentre la majoria de la potència de CPU estigui controlada per nodes que no cooperin per atacar la xarxa, aquests generaran la cadena més llarga i deixaran enrere els atacants. La xarxa en si mateixa requereix una estructura mínima. Els missatges es transmeten en funció del millor esforç, i els nodes poden sortir i tornar-se a unir a la xarxa a voluntat, acceptant la cadena de prova de treball més llarga com a prova del que ha passat mentre no hi eren.

1. Introducció

El comerç a Internet s'ha basat gairebé exclusivament en institucions financeres que actuen com a tercers de confiança per processar pagaments electrònics. Tot i que el sistema funciona prou bé per a la majoria de transaccions, encara pateix les debilitats inherents del model basat en la confiança. Les transaccions completament irreversibles no són realment possibles, ja que les institucions financeres no poden evitar mediar conflictes. El cost de la mediació augmenta els costos de transacció, limitant la quantitat pràctica mínima de les transaccions i eliminant la possibilitat de petites transaccions ocasionals. També hi ha un elevat cost en la pèrdua de la capacitat de fer pagaments irreversibles per serveis irreversibles. Amb la possibilitat de la reversió, s'estén la necessitat de confiança. Els comerciants han de ser cautelosos amb els seus clients, important-los amb més consultes de les necessàries per obtenir informació. Un cert percentatge de frau s'accepta com a inevitable. Aquests costos i incerteses de pagament es poden evitar en persona mitjançant l'ús de diner físic, però no existeix cap mecanisme per fer pagaments a través d'un canal de comunicacions sense un tercer de confiança.

El que es necessita és un sistema de pagament electrònic basat en proves criptogràfiques en lloc de confiança, que permeti realitzar transaccions directament entre dues parts sense la necessitat d'un tercer de confiança. Les transaccions que són computacionalment poc pràctiques de revertir, necessiten de cançons del feu i finalment es poden implementar mecàniques de disseny de

florents i també l'aparició d'estafes. Però podem pensar que això ha passat sempre, no?

Tot i la incertitud i, que el bitcoin no té la possibilitat de tenir un valor subjacent, les dades són espectaculars. La seva capitalització de mercat, ha superat el bilió de dòlars i, només disset països en tot el món tenen un PIB superior. Així mateix, la capitalització del total de les criptomonedes s'acosta als dos bilions i mig i, només trenta-set països tenen un PIB superior a la capitalització de la segona gran criptomoneda, ethereum.

Ja per a resumir, Bitcoin, representa el primer intent per a dotar el valor monetari de noves característiques i dimensions econòmiques i filosòfiques. Té moltes coses bones i d'altres que han resultat fallides. El que en principi podia ser un fenomen que ajudés a un millor repartiment de la riquesa, pot resultar ser tot el contrari, degut en gran manera al seu mal ús. Tot i els entrebancs en la seva adopció, Bitcoin continua essent el rei de les monedes electròniques i criptogràfiques que han anat sorgint al seu redòs. El futur de les criptomonedes resta en mans dels seus usuaris i, de l'interès que les persones en general tinguin per adoptar-ne l'ús.

Name	Price	24h %	7d %	Market Cap
 Bitcoin BTC Buy	€42,739.64	+0.59%	+12.46%	€801,140,465,439
 Ethereum ETH Buy	€3,619.05	+0.69%	+1.48%	€426,049,792,896
 Binance Coin BNB Buy	€487.52	+2.75%	+8.66%	€80,807,688,039
 Tether USDT Buy	€0.8838	+0.78%	+1.64%	€66,395,041,427

Imatge pàg. 12
Moneder de sobretaula per a criptomonedes.
Autor: Carles Molins i Rodríguez.

Imatge pàg. 13
Llibre Blanc de Bitcoin. S'hi senten les bases de la nova moneda.

Imatge pàg. 14
Capitalització de mercat cripto
(captura de pantalla-fragment).

MUSEU DE L'AQUAREL·LA

LLANÇÀ, CAPITAL DE L'AQUAREL·LA

Plaça Major, s/n
17490 Llançà (Girona)
Tel. 972 12 14 70
mda@mda.cat
www.mda.cat

Horaris:
Dilluns: De 9h a 13h
De dimarts a divendres: De 9h a 13h i de 17h a 20h
Dissabtes: De 10.30h a 13h i de 17h a 20h
Diumenges: De 10.30h a 13h

metallsllançà

ACABATS COMPLETS

**GALERIES / FINESTRES / BALCONADES
PORTES / APARADORS / MOSQUITERES
PERSIANES ENROTLLABLES / MALLORQUINES
TREBALLS AMB FERRO I INOX**

C/ Camprodon, 2 Baixos- LLANÇÀ · Tel. i Fax.: 972 12 19 12 - 652 45 09 36
metallsllanca@gmail.com

Ajuntament de Llançà
www.llanca.cat

Retaule Major (II)

Joan M. Pau i Negre

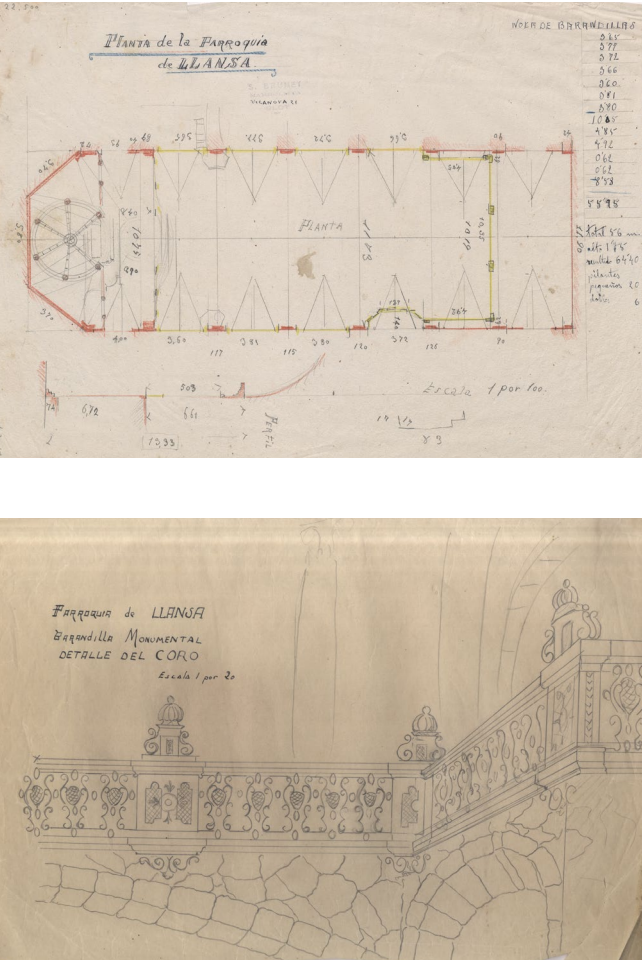
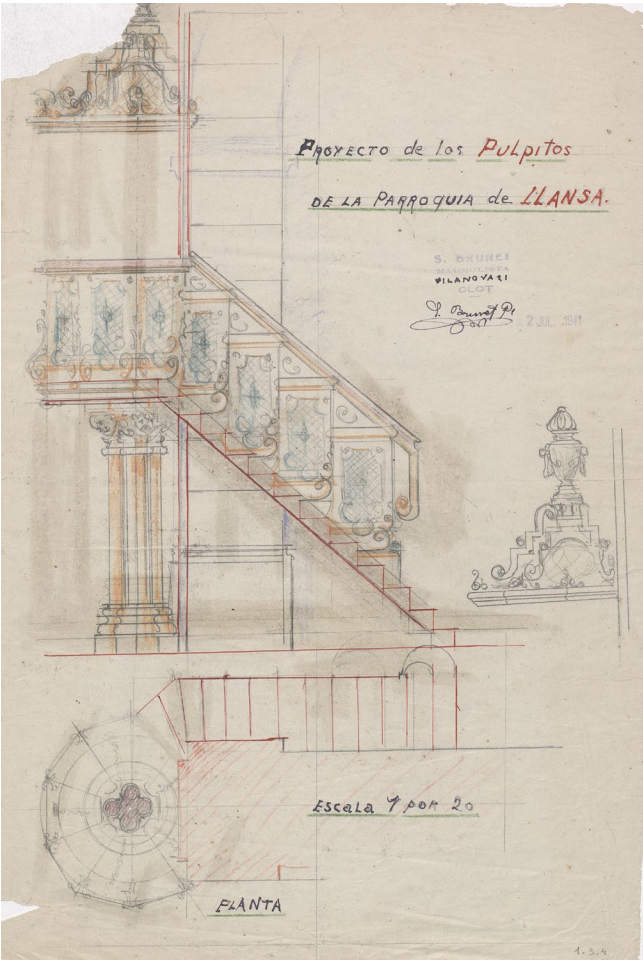
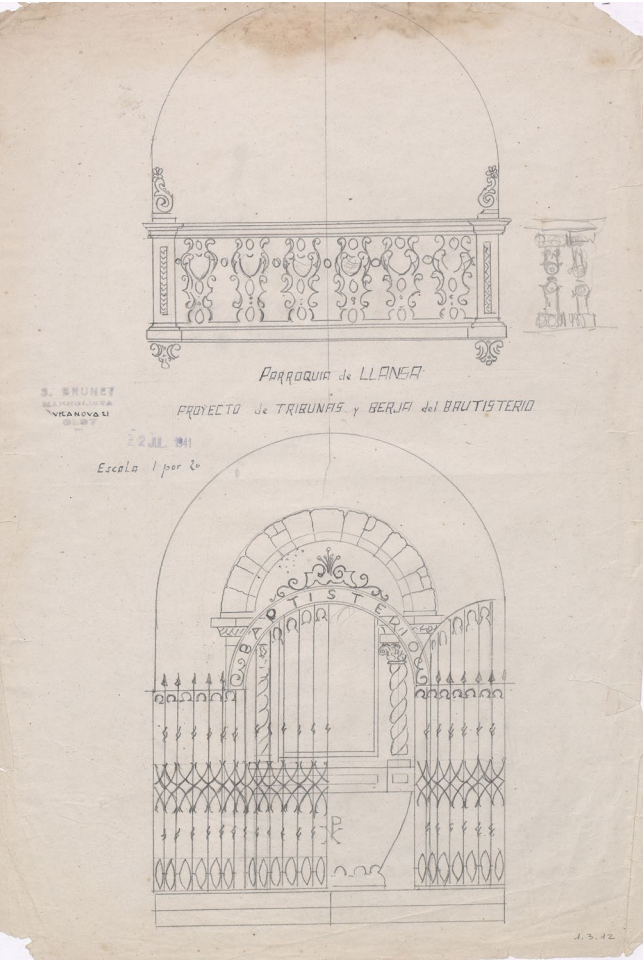
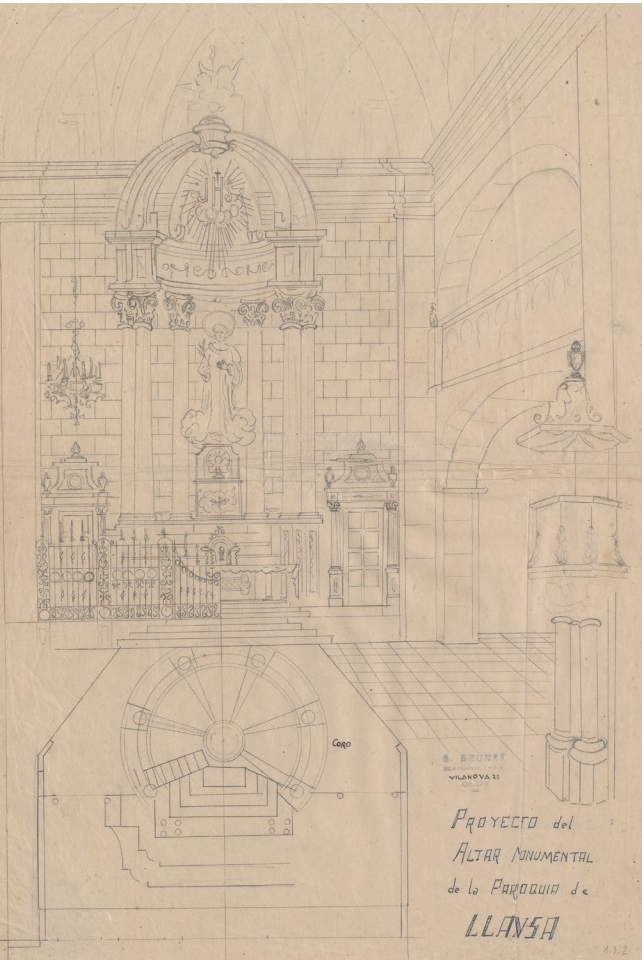
El retaule barroc que presidia el presbiteri del temple parroquial de Sant Vicenç de Llança, destruït durant la Guerra Civil (1936 - 39), va ser objecte d'un intent, poc conegut, de ser reemplaçat per un altre. L'autor del projecte va ser l'artista Sadurn Brunet Pi (1886 - 1958). Era una personalitat polifacètica, molt reconeguda en les diverses activitats que cultivà. Va se escultor, modelista, marbrista, dissenyador de mobles i elements de forja, interiorista, creador de pessebres animats i d'enginyoses joguines, fotogràf, escenògraf, director d'obres i reformador de cases i botigues, restaurador d'esglésies, entre moltes altres facetes artístiques. El seu important llegat es conserva a l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa. Provenient d'Olot, on el seu taller de marbrista va ser malmès per uns aiguats, es va instal·lar a Garriguella, des de on va

actuar en programes de recuperació al culte, refent altars i redelegant moltes esglésies de l'Empordà, que la febre iconoclasta de la Guerra havia deixat malmeses. Moltes millores es varen dur a terme total o parcialment, i d'altres, com el cas de Llança, varen quedar en projecte. S'han conservat uns croquis explicatius per construir un retaule monumental al presbiteri de l'església de Sant Vicenç. Altres dissenys fan referència a uns pulpits, un altar lateral, les baranes pel cor i tribunes (1941), i una reixa per la capella del baptisteri (ara espai de serveis). Cap d'aquests projectes es varen dur a terme. En cas de que haguessin prosperat ara tindríem un retaule neoclàssic, no massa allunyat del que va projectar el paleta llançanenc Pere Masdeu Suàrez, que es va iniciar i mai acabar (veure núm. 38 de la revista "Farella", abril 2017). Les baranes del cor i de les

galeries varen ser construïdes pels militars, acabada la guerra, a base de balustres de formigó. D'altres, del mateix model, separaven el presbiteri de la nau, i varen ser enderrocades fa anys. A la mà esquerra es va conservar una trona d'obra que es complementava a cada banda amb barana de ferro, amb disseny molt creatiu de l'arquitecte Xavier Subías Fages (1926 - 2013). Aquesta barana es guarda per formar part d'un museu, llargament esperat. Era l'any 1958, en que per consell de veus de prestigi, es va pintar de blanc l'interior del temple, amb els relleus arquitectònics en color gris fosc. El blanc omnipresent i purificador, va ocultar les pintures d'alguns altars laterals, que ja havien estat reconstruïts els anys 40. Corrien temps de tendència minimalista i ja es pressentien les directrius que aportaria el Concili Vaticà II (1962 - 1965). Es preveia que el gran

pintor Evarist Vallés i Rovira (1923 - 1999), omplís de murals l'església, segons una maqueta de guix de l'edifici, de l'artista llançanenc Guillem Duran i Suñer (1921 - 2010). Tot va quedar en dues excel·lents mostres de pintura al fresc, que va realitzar a la capella del Santíssim. Els motius econòmics, una vegada més, marquen la història. Un presbiteri amb pintures murals importants, era una altra alternativa, més contemporània, per substituir el retaule barroc desaparegut. Tampoc va poder ser.

Imatges pàg. 16 i 17
Dibuixos de Sadurn Brunet cedit per
l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa.
Fons Sadurn Brunet Pi.

Una llançanenca “crack” Anita Pagès Negre

M. Àngels Bosch

MÀ. Me’n recordo d’un dia ja llunyà a Barcelona. Jo sortia de la Universitat de pressa per agafar un tren per anar a Llança. Em seguia de prop un anglès economista amb qui havia coincidit en altres anades a Llança. L’home segué al costat meu i poc després em va comentar que anava a fer una gestió professional amb una dona empresària que s’havia guanyat la confiança del banc. “És el que en diem un “crack” de dona” (digué rient). Aquell “crack” va resultar ser l’Anita Pagès Negre. Com vas aconseguir- ho?

Anita. A la vida passes una barreja de moments tràgics i grans esperances. Em va tocar néixer el 1936 i passar l’adolescència en una post-guerra trágica sense atenuants.

Quan vaig acabar l’escola primària a Llança vaig voler continuar estudiant però la mare va retenir-me al seu costat. Quan em vaig casar amb l’Albert, l’any 1958, amb 22 anys, vaig poder anar a França, a Banyuls-sur-mer perquè quedava prop de casa... i també perquè era on anava molt jovent del poble amb ganes de treballar, com havia fet l’Albert uns anys abans. França tot i la guerra mundial recent es recuperava de pressa i oferia més oportunitats que la nostra post guerra.

MÀ. Quan de temps va durar l’estada a França?

Anita. Uns set anys.

MÀ. Però no només treballaves...

Anita. No, és clar. M’agradava d’anar a ballar a les festes majors.

I va ser precisament a la festa del Carme del meu poble quan conec l’Albert. Em va treure a ballar. Després van venir les sardanes, que van ser la seva passió fins al final de la vida.

MÀ. A la teva família es combinen dos cognoms: Pagès i Negre.

Anita. Sí, perquè el meu avi Perico, que era pescador, es deia Pere Pagès Negre; es casà amb l’àvia Anneta, també de família de pescadors i que remendava les xarxes i es deia, Anna Negre. Varen tenir dues filles, Brigida Pagès Negre i Angeleta Pagès Negre. Brigida es casà amb en Jaume Pagès Estela (en Met de la Cucuta), el meu pare, que treballava a la fàbrica d’alcohol d’en Bosch.

MÀ. No vares tenir la intenció de quedar-te allà?

Anita. No. Sempre vaig pensar a tornar a casa a Llança.

MÀ. Fins aquí fas la vida de gairebé totes les llançanenques...

Anita. I vàrem tornar l’any 1964 per obrir una paradeta de fruites i verdures al carrer Mistral, a l’entrada del Port, que portàvem amb l’Albert, i ell, a més, ho compaginava amb conrear les vinyes que li havia deixat el seu pare. Un parell

d’anys després i veient que la venda anava molt bé vam decidir obrir una botiga als baixos de la casa de la meua família l’ALIMENTACIÓ VORAMAR.

Però llavors, veient un Llança que creix més i més amb el desenvolupament del turisme i amb la imatge de França present, decidim fer el salt de la botiga al supermercat. Tothom ens deia que ens haviem tornat bojós i que ho perdríem tot. Es dirà SUPERMERCAT ANITA. El vàrem explotar uns anys però quan vàrem veure que cap de les nostres dues filles tenia inclinació pel negoci, i havent rebut una bona oferta per llogar-lo, ho vàrem fer. Avui és el VALVI.

Quant a convèncer el teu amic anglès, la veritat és que no recordo com ho vaig fer, però durant la meua vida de comerciant, primer en l’alimentació i després en tres agències immobiliàries que he gestionat, m’he fet un fart de convèncer clients i, honestament, crec que se’m donava prou bé.

MÀ. I es van adonar que tenien al davant un “crack” de dona.

Imatge pàg. 18
Anita Pagès Negre.
Autor: Desconegut.

Imatge pàg. 19 (superior)
Anita Pagès Negre.
Reina de “Las Modistillas” (1956).
Autor: Desconegut.

Imatge pàg. 19 (inferior)
Anita Pagès Negre i Albert Tolsanes.
Autor: Desconegut.

Pesca artesanal: El palangre

Jordi Fulcarà i Mayné

Avui en dia vivim en el món de la tecnologia i la immediatesa, de tal manera que podem aconseguir qualsevol producte d'arreu del planeta amb un obrir i tancar d'ulls. El sector pesquer tampoc ha escapat a la voràgine tecnològica i la gran majoria dels seus ormejos estan fets de materials sintètics produïts en països com la Xina o Taiwan. Però només quatre dècades enrere, amb els elements que els procurava l'entorn, els pescadors confeccionaven amb destresa aparells diversos ,que encara avui en dia ens meravel·len per la seva complexitat i perfecció.

Així, aprofitant un dia de forta tramuntana i portant únicament com a eines, unes tisores de podar, un ganivet plegable ben esmolat, uns quants trossos de cordill i un vell sac de cànem , el pescador enfila el camí terra endins fins arribar

a la riera del poble. Allà, pas a pas, ressegueix la seva llera i amb el ganivet ben esmolat va tallant la balca més adient, i després d'amarrar-la amb un tros de cordill, comença a caminar amb pas ferm rumb al seu pròxim destí, la muntanya. Després d'uns quants kilòmetres d'anar serpentejant per la carena de la muntanya, arriba a una fondalada assolellada repleta de sureres i olivars, llavors ,comença a triar una per una les vergues d'olivera que tinguin la mida justa pel seu fi i les escapça d'un cop sec amb les tisores de podar per seguidament fer uns quants farcells que amarra amb els cordills. Després s'apropa a una surera majestuosa i amb el ganivet ben esmolat retalla la seva escorça dibuixant uns quants cercles que serviran de base per el seu estri. En acabar, omple el vell sac de cànem amb les vergues d'olivera, els trossos de suro i la balca, per enfilar

el camí de tornada a casa, on deixarà unes quantes setmanes els materials a assecar fins que tinguin el punt just per poder fer una verdadera peça d'artesanía.

Ha arribat el moment de posar-se mans a l'obra!. El pescador agafa primer de tot una barrina i fa una trentena de forats en el lateral del cercle de suro, a continuació neteja i talla les vergues d'olivera més petites i per el costat més prim les col·loca de dues en dues dins els forats del suro, menys en un forat on en col·locarà tres i que servirà per començar l'entrelligat. Seguidament, en la part posterior del suro clava la verga més prima de totes i tot voltant el suro comença a unir-la juntament amb les disposades de dues en dues. Una vegada ha envoltat el suro, anirà empalmant vergues cada vegada mes gruixudes formant una espiral per la part posterior i unint amb precisió quirúrgica les altres dues de forma entrelaçada i disposades en forma de “V” fins acabar formant un cercle en la part superior. Després ,talla amb les tisores de podar el sobrant de les vergues més primes de manera homogènia i recobreix la part superior amb la balca prèviament secada, i “amarra” amb fil molt fi formant quadradets, en els quals posteriorment clavarà els hams que formaran part de l'ormeig que omplirà l'estri. Per fi el pescador-artesà ha acabat la “cofa del palangre”.

El palangre és l'art de pescar més important de tots els ormeigs amb ham, i consisteix en el següent: El pescador disposava dins la cofa formant cercles una corda principal anomenada “la mare del palangre”, d'un dit de gruix i uns 800 o 1.000 metres de llargada, de la qual aniran amarrats cada 3 o 4 metres uns nilons anomenats “braçolades” proveïdes en el seu extrem d'un ham. O sigui, el palangre be a ser com un seguit de canyes de pescar.

El palangre és un dels arts de pesca més selectius, ja que la mida dels hams, el gruix de les braçolades i el tipus d'esquer determinarà la mida i l'espècie de peix que es vol capturar. En l'actualitat es practiquen tres maneres de tirar o “calar” els palangres: el palangre de fons, el de penjar i el de superfície. El primer (com el seu nom indica), es cala directament sobre el fons marí i a prop de la costa .S'hi captura sobretot peix d'escata de bona mida (pagres, pagells) i peix de roca (molles, congres, escórpores). En el palangre de penjar, es col·loquen suros i ploms a la línia mare de forma alternativa, per tal de que el palangre quedi suspès en el fons en forma de serra. Els peixos a capturar variaran segons la fondària, així a prop de costa s'agafaran orades o sards mentre que a més profunditat s'hi pescarà besuc o lluç. Des de principi dels anys 80 fins al 2010, la captura del lluç de palangre tingué molta rellevància en el nostre poble per la seva qualitat i també per la quantitat, esdevenint el port amb més captures de Catalunya . El palangre de superfície es deixa surant o a la deriva col·locant només

suros a la línia mare. En aquest cas es capturen grans pelàgics com ara la tonyina o el peix espasa.

La forma de pescar al palangre ha canviat ben poc al llarg del temps, tal i com passa amb altres arts de pesca, l'única variació es deu als materials utilitzats en confeccionar l'ormeig i els estris que l'acompanyen, que com heu pogut comprovar no fa gaire temps estaven estretament adaptats al medi, deixant-nos en l'legat unes verdaderes obres d'artesanía com la cofa, la gambina ,el morenell, el viver per llagostes (cerva) o les nanses. Amb aquest escrit, volia posar en valor tota una generació de pescadors, que va transmetre de pares a fills la integració amb l'entorn, l'experiència i l'agudesa dels sentits indispensables per inculcar-nos, no un ofici, sinó una manera de viure la vida plena de sensacions.

Imatge pàg. 20
Cofa amb palangre a l'interior.
Autor: Jordi Fulcarà i Mayné.

Imatge pàg. 21
Cofa de palangre feta per Eugeni Fulcarà.
Autor: Jordi Fulcarà i Mayné.

Som lliures!

Mariona Vila i Bosch

En totes les èpoques i cultures, diversos filòsofs i pensadors, han escrit sobre la llibertat. En tenim una bona colla per triar. Des de Plató i Aristòtil, Spinoza, Kant, Rousseau, Voltaire fins a Marcússe, Heidegger, Nietzsche, Ortega, Marx i Sartre, aquests últims d'èpoques més properes.

Tot i que tots podien sostenir idees filosòfiques contraposades, en el fons de la qüestió el concepte de llibertat era similar en tots ells. De fet, la gran majoria estaven convençuts que la llibertat, per si mateixa, no existeix, és més aviat una entelèquia, un desig irracional difícil de dur a la pràctica, i encara més per a nosaltres els humans que vivim en una societat carregada de lleis, conceptes i normes a respectar. Tot això és necessari si el que volem és que la idea de viure en grup tingui algun sentit.

Un dels filòsofs que millor va plasmar el concepte de llibertat i el seu significat social va ser Rousseau. Segons ell, si nosaltres, els humans, desitgem viure en societat pels múltiples beneficis que aquesta actitud positiva comporta, cal perdre una mica de la nostra llibertat individual en benefici de la llibertat global del grup. Això és, precisament, el que significa viure en societat.

La llibertat, sense epítets, no existeix. Sembla ser que, aleshores, si realment el que desitgem és viure en llibertat, haurem d'abandonar la societat per instal·lar-nos a les profunditats d'algun bosc. Encara, però, actuant d'aquesta manera, si volem mantenir la nostra integritat física, fins i tot mental, haurem de seguir les lleis que la Natura ens imposa o moriríem sense remei.

El que sí tenim a la nostra disposició són les llibertats ponderades, petits espais d'interacció on podem sentir-nos lliures: Si voto un partit polític és perquè vull, ningú m'obliga a fer-ho. Si practico una religió és perquè vull i, si ara mateix em prenc una cervesa és, també, perquè vull, ningú no m'obliga. A més a més, fent servir la meua llibertat ponderada puc canviar d'opinió en qualsevol moment.

Sobre aquest punt, em ve a la memòria una anècdota viscuda per Voltaire que em va semblar, si més no, curiosa. Estava el filòsof moribund al seu llit, a punt de traspasar la gran barrera, quan va demanar la presència d'un sacerdot al seu costat. Els familiars i amics que l'envoltaven no s'ho podien creure i van quedar absolutament desconcertats. Es sabut que el filòsof, va ser en la seva època més activa, un anticatòlic convençut i així ho va expressar en els seus escrits, plens d'ira contra l'Església. En preguntar-li sobre aquesta qüestió, sense immutar-se gens ni mica, va contestar: "Per si de cas...". D'aquesta manera pensava Voltaire, fent ús de la seva pròpia parcel·la de llibertat ponderada.

Seguint amb el tema de la llibertat, tot i que com hem dit abans, aquest concepte és molt relatiu, afortunadament hi ha parcel·les de la vida de cadascú en que tenim tota l'autonomia per poder escollir el que realment ens interessa, sense ferir la sensibilitat dels altres.

Com que estem passant, però, uns moments tan dolents, entre la pandèmia, la crisi econòmica, les baralles dels polítics, la manca de valors morals, cada vegada més evident, etc. he pensat treure ferro a tot plegat i escriure quelcom que sigui una mica divertit i desenfadat. És el meu espai de llibertat en aquest moment. Ho faré dins l'entorn de la nostra vila.

D'aquesta manera, arribem-nos fins a qualsevol de les platges i observem atentament; hi ha gent a la sorra i gent a l'aigua. Els de la sorra, poden estar prenent el sol o a l'ombra (tot i que aquesta és molt buscada). Alguns, molts, tenen el mòbil a la mà, d'altres llegeixen un llibre, n'hi ha que dormitegen. Asseguts a primera fila trobem els qui mediten. En fi, podem triar amb llibertat.

A la mainada, no els parlis de tovalloles, els veureu fent les seves investigacions per les roques, o jugant amb el cubell i la pala arran de l'aigua. I els de les paletes? Pim, pom, pim, pom... Quina tocada de nassos!. Però naturalment no els pots dir res, és temps d'esbarjo i llibertat!.

Quant a l'aigua, també som lliures; si volem nedem, juguem, fem el mort o ens passegem per sobre les onades amb el nostre metalàs. O sigui, tot i el que ens expliquen els filòsofs també podem triar.

Els qui tenen un vaixell, són lliures a l'hora de comprar-lo o llogar-lo, de que vagi amb motor o sigui a vela.

Com es pot veure, quasi sempre tenim la llibertat de triar. Finalment, hi ha la possibilitat d'anar a fer un bany al matí, migdia o a la tarda, fins i tot es pot buscar el raconet ideal per fer un pic-nic.

Que més podem demanar? Son aquests petits plaers, el que realment ens aportant felicitat. Llavors, podem dir que som lliures!.

Imatge pàg. 22
Platja de Titarolites (Llança).
Autor: Desconegut.

Passaports, passis de radi i salconduits

Erika Serna i Coba · Joan Serra i Peral

Un dels documents d'identificació i de control de la circulació de persones que s'ha fet servir al llarg de la història fins als nostres dies ha estat el passaport. El seu origen es remunta a milers d'anys enrere, i ja els grans Imperis, com el persa, l'egipci i el romà, feien servir cartes, salconduits, i altres documents per facilitar el pas de viatgers i comerciants pels seus territoris i pels territoris estrangers.

El terme ‘passaport’ més probablement s’origina a partir de documents medievals dels quals s’exigeix que passin a través de la porta de parets de la ciutat. A l’Europa medieval, les autoritats locals lliuraven aquests documents a qualsevol viatger, i generalment contenien una llista de pobles i ciutats a través de les quals es permetia el pas del viatger.

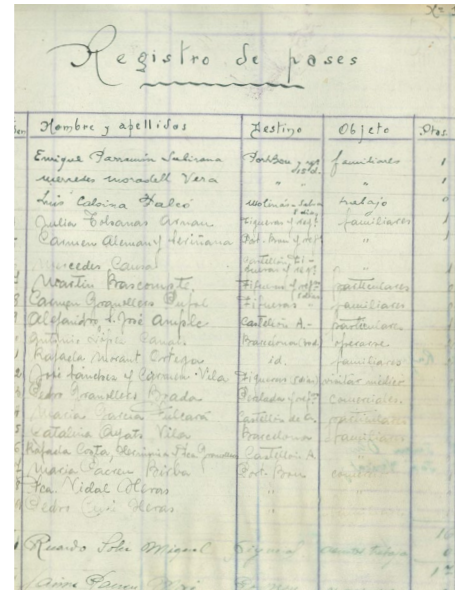
La norma sempre obligava a descriure els trets físics particulars de cada portador, com l'edat, l'alçada - alta, baixa, regular-, el color de la pell - 'sano o trigueño' i del cabell - castany o morè -, la forma i el color dels ulls, el nas - afilat o regular- i la barba - cap, poblada o poca -, de tal manera que l'individu posseïdor del passaport podia ser fàcilment identificat pel zelador de les diferents poblacions per on anava passant. Molt abans de l'existència de la fotografia, els passaports sempre incloïen les dades físiques del subjecte, i en ressaltaven qualsevol tret que el fes fàcilment identificable, la destinació i el motiu del viatge.

Durant el segle XIX, es van viure a l'estat espanyol moments de gran inestabilitat política i de conflictes armats: la

guerra del Francès, les guerres carlines, la Revolució de 1868 i la proclamació de la I República, la monarquia d'Amadeu de Savoia, la restauració borbònica, l'enfrontament entre absolutistes i liberals, etc. Per tot això, les mesures que establiren

els governadors per controlar la població foren molt estrictes. S'arribà a l'extrem d'obligar a expedir un passaport d'interior o passi de radi per a qualsevol moviment fora del terme municipal, independentment de quina fos la destinació, veïna

o llunyana. Així mateix, la vagància i la mendicitat eren considerats factors que atemptaven contra l'ordre públic i els municipis van rebre competències de caràcter repressiu per combatre-les. A mitjans d'aquest segle es deixaren d'expedir però els documents abans esmentats perquè es començaren a utilitzar les cèdules de veïnatge o cèdules personals.

Una situació semblant es repetí al passat segle XX, durant la guerra civil i bona part de la dictadura franquista. Els passaports, tant per a l'interior com per a l'estranger, van ser una manera de tenir les persones fixades i, per tant, controlades. Es va estendre per al control del moviment de persones per l'interior, el salconduit . El salconduit és un document concedit a una persona per una autoritat, civil o militar, que autoritza el portador a circular per un territori o travessar una frontera.

El passaport d'interior o passi de radi més antic que conservem a l'Arxiu Municipal de Llançà, dins del fons de l'Ajuntament de Llançà, és un permís de circulació del 1830 del veí de Llançà, Pere Estruch, casat, jornal·ler, de 43 anys, alt, fosc de pell i cabell, per tal que es pogués desplaçar a diverses poblacions veïnes

segurament per treballar durant un termini màxim d'un mes, curiosament durant l'estiu, és a dir, per llogar-se per feines del camp. Llegim al revers del document com va passar per Castelló d'Empúries i Figueres. L'expedició d'aquest document oficial va costar-li quatre rals. Curiosament sabia firmar, ja que ell mateix va estampar la seva signatura autògrafa. Aquests passaports del segle XIX, són documents molt bonics visualment i al revers porten estampats tots els segells municipals de les poblacions per on anava desplaçant-se el portador, a més de les dates.

Aquests permisos de mobilitat antics són més aviat llicències de trànsit i d'autorització de desplaçament dins del territori i no pas a l'estranger. Normalment canviaven de residència carreters, jornalers i mossos, pastors, moliners, comerciants, proveïdors de diferents productes o serveis, i la majoria solien ser homes i joves, en edat de treballar.

Del període de la guerra civil, i ja dins del fons personal de Joaquim Falcó Riera (1881 - 1944) ens han arribat de l'any 1936, tres autoritzacions de trasllat de Llançà a Portbou i retorn; dues a nom Rosa Falcó Ymbert, i una a nom de Dolors Ymbert. De l'any 1939, amb un territori

ja ocupat per les tropes nacionals, i dins dels fons de l'Ajuntament s'ha conservat un registre de passis o salconsuits que recull el moviment d'entrada i sortides de persones a Llançà entre els mesos d'abril i maig, on s'inscrigueren les destinacions i objecte dels viatges.

Ja més recentment hem vist com s'ha creat el mal anomenat passaport Covid, quan és un document de viatge que permet l'entrada a tots els països de la CEE i des de fa poc locals d'oci nocturn i altres activitats. Acredita la pauta completa de vacunació del portador.

Imatge pàg. 24
Passi de radi Pere Estruch, 1830.
 AMLLN: Fons de l'Ajuntament de
 Llançà.

Imatge pàg. 25 (esquerra)
Registre de passis, 1939. AMLLN:
Fons de l'Ajuntament de Llançà.

Imatge pàg. 25 (dreta)
Autorització de trasllat de Dolors
Ymbert a Portbou, 1936. AMLLN:
Fons personal de Joaquim Falcó Riera.

50 anys de la nevada de 1962

Vicenç Pumareda i Castelló

Imatges pàg. 26, 27 i 28
Arxiu Vicenç Pumareda.

Mig segle de la sardana “Llançanenca”

Jaume Comellas

El 8 de setembre de l'any passat, la senyora Montserrat Mauné va lliurar a l'alcaldessa de Llança, la senyora Núria Escarpanter i la regidora de Cultura, senyora Sònia Sarola, la partitura de la sardana titulada *Llançanenca*, l'autor de la qual és Josep Cid i Pacareu.

Darrera aquest esdeveniment hi ha una història col·lateral entranyable. Fem un avanç introductori. Montserrat Mauné, actual presidenta del Foment de la Sardana Pep Ventura, és filla del compositor figuerenc Florenci Mauné (1925 - 1969), protagonista d'una aventura humana admirable. Enmig de la seva trajectòria de compositor de sardanes celebrades, un ictus radical li va fer perdre les facultats intel·lectuals: parla, escriptura, lectura i música. En un esforç titànic, poca poc va aconseguir recuperar-les del no res i fins i tot va tornar a compondre alguna sardana més.

Però anem al tema principal. El convilatà Josep Caula, bon aimant de la sardana, descobrí recentment que en el programa de la Festa Major d'Hivern del 1953, gener, hi figurava el titulat Primer Aplec-Concurs de sardanes, que se celebrà a la Plaça Major el migdia a més d'una ballada a la tarda. Estem parlant de catorze anys més tard de la fi de la Guerra Civil i aquesta activitat encara era objecte de reserva institucional. La cobla intèrpret era l'Àmoga a la qual hi va estar molt temps vinculat el nostre també estimat convilatà Pròsper Pumareda.

A l'amic Caula li va sorprendre que en el programa de la ballada de la tarda hi figurava aquesta sardana, *Llançanenca*,

l'autor de la qual és Josep Cid i Pacareu, nascut a Portbou l'any 1901 i mort a Girona l'any 1958. La mare del compositor, detall afegit, era llançanenca, cosa fàcil d'acceptar tenint en compte que el cognom Pacareu és força habitual a casa nostra.

Aquesta sardana era desconeguda a l'ambient sardanista de Llança. Consta com estrenada l'any 1950, molt probablement a Llança mateix, però no es pot confirmar. Josep Cid no era ni compositor ni instrumentista, d'ofici comptable a Girona, per tant era un autodidacta que en les seves composicions va haver de comptar amb l'ajut de músics professionals. Entre la quinzena d'obres que va estrenar la més coneguda és *A la plaça del Gra*, que justament va instrumentar nogensmenys que el gran Manel Saderra Puigferrer.

La descoberta de Josep Caula va anar acompanyada per la cerca pacient i a la fi reeixida de la partitura per part de la senyora Mauné a l'Arxiu del Foment de la Sardana Pep Ventura. Una cosa va portar a l'altra i d'aquesta manera aquesta composició de títol tan identificador de casa nostra va poder ser objecte del què podríem anomenar re-estrena en el curs de l'habitual concert que s'ofereix la Cobla Ciutat de Girona el mes d'agost en el curs de la Festa Major d'Estiu. I d'aquí va sortir l'oportú enregistrament el qual, com la partitura, ara es guarda a l'Arxiu Municipal de Llança. Final feliç d'una conjunció d'afortunades inquietuds i d'estima a la nostra dansa que puen en fa molt exactament cinquanta anys de la nostra història.

Imatge pàg. 29
AMLLN. Col·lecció Joan
Antich Negre. Any 1958.
Autor: Desconegut.

L'evolució del sometent a les policies locals actuals

Oscar Soler i Bosch

El sometent era una milícia urbana armada formada per homes d'entre 16 i 60 anys.

DATES HISTÒRIQUES

Reconeguda oficialment pel Rei l'any 1197 a Catalunya a través de les concessions fetes a Perpignan i Lleida.

Barcelona a l'any 1258 va reconèixer la institució com a Sacramental.

Institucionalitzat per primera vegada en el regnat de Jaume I en el segle XIII.

L'any 1714 amb els Decrets de Nova Planta totes les institucions d'origen medieval del país desapareixen i són abolides i aquesta, el sometent també desapareix.

Es reprèn a finals del segle XVIII i perdura fins entrant XX com una milícia urbana municipal de suport amb un caire més conservador de l'ordre que van agafant diverses formes organitzatives fins a acabar amb el que coneixem en l'actualitat com les policies locals.

Finalment el sometent va ser dissolt al 1978 pel Senat espanyol.

ORGANITZACIÓ I FUNCIONAMENT

El sometent era convocat a repic de campanes i el homes d'entre 16 i 60 anys a l'escoltar el so de les campanes s'adreçaven a casa agafaven les armes (destrals, pals, forquetes, trabucs, el que tinguessin a mà) i anaven al punt de trobada a la plaça del poble per organitzar les batudes per combatre els delictes, robatoris, saquejos, evitar pillatges i també la vigilància dels camins i indrets dels voltants dels municipis on hi havia bandolers i fins hi tot contra pirates. Per tant, es tracta d'una organització paramilitar de protecció civil típicament catalana, separada de l'exercit per a la pròpia defensa i la defensa de la terra en cas de conflicte.

ORIGEN DE LA PARAULA "SO EMETENT"

La seguretat pública era entesa com a seguretat solidària i exercida per tots els veïns del poble obligats a participar-hi. Si algú era assaltat en un camí, havia petit un robatori o qualsevol mena de delictes, havia d'entrar al poble i emetre so, cridar ajuda. D'aquí el nom de "so emetent" i acabà dient-se "sometent".

ANÈCDOTES DE L'ÈPOCA

La jurisdicció ordinària era exercida pel batlle o veguer per tant cada poble tenia la seva jurisdicció pròpia.

La jurisdicció pròpia causa dificultats alhora de perseguir delinqüents, si algú cometia un delictes en un poble corria a protegir-se al poble del costat per no ser entregat. Això provocava que el batlle o veguer replegues la seva milícia urbana i anés a reclamar al delinqüent al poble del costat i si no era entregat podia acabar la disputa amb l'assalt del poble del costat. Els assalts eren molt violents, destrosses, ferits, morts, saquejos....

Hi havia recances a formar part del sometent la gent feia veure que no sentia el so, la crida d'ajuda o la convocatòria a través del repic de campanes.

Alguns feien veure que no trobaven l'arma o fins i tot quan sortien a perseguir al delinqüent tornaven abans d'hora fent veure que l'havien buscat i no l'havien trobat.

Es te coneixement que es penalitzaven certs incompliments com: no presentar-se després d'emetre el so, o del repic de campanes, les excuses de no trobar l'arma o els incompliments de fer batudes pels bosc o de perseguir els delinqüents.

DEL NOM DE "SO EMETENT" A POLICIA LOCAL

S'inicia com a *so emetent*, passa anomenar-se *sometent*, ja amb l'evolució a cos de seguretat més conservador es passa a dir *guàrdia municipal*, després més tard *guàrdia urbana*, canvi després a *policia municipal* i a l'actualitat està regulat que es digui *policia local*, tot i que es reconeix que també es pugui conservar el nom històric de *guàrdia urbana*.

SIMILITUDS DEL SOMETENT A LA POLICIA LOCAL

L'origen dels cossos de policies locals a Catalunya és el sometent com milícia popular.

Són cossos armats per la defensa i la protecció dels veïns del poble.

Sometent i policia local com expressió de comunitat popular, exercien l'ordre públic municipal actualment la seguretat ciutadana.

Abans amb jurisdicció pròpia el municipi ara tenen regulat el seu àmbit d'actuació també el municipi.

Gran pes del govern municipal els comanda el batlle o veguer segons èpoques i llocs, actualment alcalde/ssa o regidor/a de policia.

Comandament directe del sometent una persona nomenada oficial actualment a les policies locals la personada designada Cap de Policia.

RECONeixEMENT HISTòRIC A LA POLICIA LOCAL DE LLANÇÀ

Actualment les policies locals a Catalunya demanen el reconeixement del sometent com institució creada l'1 d'abril del 1197 amb una antiguitat de 825 anys.

L'Ajuntament de Llança el passat 28 de gener de 2022 amb un acte institucional que ha aplegat autoritats municipals i dels pobles dels voltants, com comandaments de tots els cossos i forces de seguretat del territori, a reconegut la institució del sometent com origen de les policies locals a Catalunya i s'ha fixat la data d'1 d'abril com a dia de la festa patronal de la Policia Local de Llança.

Font consultada.
Documental anomenat "SO EMETENT" de l'ACCPOL de l'associació de Caps i comandaments de policies locals de Catalunya fet amb la col·laboració de:
Rosa Lluch i Bramon professora i llicenciada en història medieval i paleografia per la Universitat de Barcelona.
Flocel Sabaté professor i catedràtic d'història medieval de la Universitat de Lleida i autor de nombrosos llibres d'història medieval.

Imatge pàg. 30
Sometent.
Autor: Desconegut.

Els campaments d'estiu de l'OJE a Llança

Rafael Borràs

L'Organización Juvenil Española es fundà el 1960 i heretà molts aspectes doctrinals del Frente de Juventudes (organisme polític-administratiu creat el 1940 com a secció juvenil autònoma de la Falange), sense personalitat jurídica pròpia, depenent de la *Secretaría General del Movimiento*. El Règim la creà d'una manera totalment premeditada i ben estudiada per arraconar i desmuntar la vella estructura del Frente de Juventudes, adaptar-se als moments i aconseguir la integració en organismes internacionals.

L'actual OJE, que encara existeix, es creà el 1977 i no té res a veure amb l'anterior. Només cal llegir con es defineixen, breument, l'una i l'altra. L'OJE del 1960 al 1976 es considerava un "*movimiento voluntario fundado para la hermandad y entrenamineto de los jóvenes que deseen de su vida un acto permanente de servicio a la justicia y a la Patria, dentro de los ideales que inspiran los Principios del Movimiento Nacional*". En canvi, l'OJE constitucionalista, creada el 1977, defineix l'organització com un "*movimiento de juventud para el tiempo libre que, con una filosofía propia y a través de técnicas pedagógicas específicas, pretende la formación ciudadana de sus miembros en el respeto a la Constitución y a las Instituciones del Estado*".

Durant els estius del període 1973 al 1975, segons les notícies que he pogut consultar a la premsa comarcal de l'època i en un anuari de l'OJE de Catalunya, es realitzaren uns campaments estivals per a joves de l'OJE a Llança. Concretament

al Pla Llarg de Boquer, en un olivar propietat del mas d'en Tolsanes, al costat del pont de la via del tren d'aquest paratge.

Aquest campament gaudia de llum i aigua potable, i tenia un barracó de fusta que feia d'aula i de menjador col·lectiu, una cuina, unes latrines, també de fusta, així com un ampli espai on es col·locaven les tendes rectangulars o circulars, de lona, perquè hi acampessin la mainada i els seus instructors.

Com que depenia directament de la Delegación Nacional de Juventudes del Ministerio de Educación Nacional, disposaven de fons econòmics per a multituds d'activitats esportives, culturals, i d'estudi i formació a l'aire lliure, com nàutiques,

submarinisme, aeronàutica, espeleologia, muntanya, arqueologia, teatre, etc, i sobretot feien marxés i campaments, sempre cantant i utilitzant la frase d'Unamuno "*no hay doctrina más profunda y luminosa que la que se da cantando*".

No els faltava res. Anaven ben uniformats, amb boina negra, camisa grisa, pantalons curts blaus, mitjons blancs, cinturó negre amb l'emblema de l'OJE (una creu potencada de color vermell amb un lleó rampant daurat mirant a la dreta), però també tenien diferents estris com punyals, destrals, etc. És lògic que molts nens (que no pas nenes, que s'incorporaren a la joventut femenina creada mitjançant la disposició de la Jefatura Nacio-

nal del 13 de febrer de 1976), volguessin afiliar-se per divertir-se, encara que això signifiqués simpatitzar amb el Règim.

Es regien per uns esquemes gairebé paramilitars. Els grups es classificaven segons la seva edat i es denominaven així: els de 10 a 13 anys eren "Flechas", els de 14 a 16 anys, "Arqueros", i els de 17 a 21 "Cadetes". També hi havia distincions, medalles i condecoracions. Segons la seva antiguitat i especialització en l'organització, eren reconeguts amb emblemes com "cruz en aspa en rojo", "lucero en plata", "lucero con aspa" o l'emblema de l'OJE en diferents fons, blanc, vermell, plata i or. Aquest últim devia ésser el de màxima graduació.

El Setmanari de l'Empordà de data 19 de maig de 1971 informa que el dissabte 29 de maig hi haurà una acampada de l'OJE a Llança amb motiu de la vigília de Sant Ferran i que el diumenge 30 de maig, també a Llança, se celebrarà una missa de campanya i la corresponent realització de la denominada "Promesa de la OJE". No s'especifica l'indret on tingueren lloc aquests actes festius amb motiu de la celebració del seu patró, el rei Ferran III el Sant.

La promesa que feia el jove era com un jurament i quedava obligat a seguir-lo. Es tractava d'una barreja de religiositat, "*amar a Dios y levantar sobre esta amor todos mis pensamientos y acciones*", patriotisme "*servir a mi Patria y procurar la unidad entre sus tierras y entre sus hombres*", honor, perseverança, convivència, etc. I si això fos poc, es promulgava el seu lema o divisa: "*Vale quien sirve*". Per tant el que no servia, no valia.

La participació dels joves de les localitats depenia del treball de captació del delegat local, que en moltes poblacions requeia en antics representants del Règim. En el cas de Llança, la participació dels seus joves als campaments d'estiu fou minsa o quasi nul·la. Com que es tractava de campaments d'estiu, hi parti-

Delegación Provincial de la Juventud Campamentos de Verano

Playa: Campamento «PLA LLARG» LLANSA	LA MOLINA
Primer Turno Flechas OJE Fechas: 12 al 26 julio Edad: 9 a 14 años Cuota: 1.000 Ptas. Jefe Campamento: D. José M.ª Sáiz García (Profesor INEM Gerona)	Primer Turno Escolares Fechas: 17 al 31 julio Edad: 9 a 14 años Cuota: 1.200 Ptas. Jefe Campamento: D. Enrique Castellote Zaurin (Oficial Instructor de la Juventud)
Segundo Turno Escolares Fechas: 28 julio al 11 agosto Edad: 9 a 14 años Cuota: 1.200 Ptas. Jefe Campamento: D. Luis López Garrido (Profesor INEM Olot)	Segundo Turno Flechas OJE Fechas: 31 julio al 14 agosto Edad: 9 a 14 años Cuota: 1.000 Ptas. Jefe Campamento: D. José L. Manzanero Viader (Dirigente Juvenil)
Montaña: Albergue Juvenil «CERDAÑA»	Para inscripción e información: Delegación Local de la Juventud, c/. Juan Maragall, 18. Tel. 24 15 40, de 7 a 9 tarde.

cipaven joves de tota la comarca i de les ciutats més grans de la província.

Cal dir que l'OJE no funcionà gaire bé a Girona, bàsicament a causa de la proliferació de diferents grups escolta, sobretot el denominat escoltisme catòlic. Això preocupava els governamentals del moment, els quals perseguiren aquestes organitzacions i fins i tot les inspeccionaren i les espiaren. Hi ha un document curiós, publicat en els *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* del 2014, signat per Josep Clara, que exposa el conflicte entre l'OJE i el capellans de Garriguella i Llança que reproduceix literalment: "*El Cura Párroco* - referint-se a mossèn Isidre Corominas Matacàs (el Port de la Selva, 1932 - Girona, 2001), ordenat prevere el 1956 - *ha intentado repetidamente organizar el "scoutismo" en el pueblo, repitiéndose el caso de Besalú: ganarse a los muchachos que han participado en Cursos Nacionales de la OJE para integrar la base de sus dirigentes. También*

su tentativa ha sido nula. En continuo contacto con el Párroco de Llansá - fent referència a mossèn Josep Benet Cantó (Arenys de Mar, 1923 - Vilassar de Mar, 1997), ordenat prevere el 1948 - *también opuesto a nuestra Organización, persigue una política negativa y contraproducente. Durante el pasado verano intentó organizar un Campamento Internacional de "boy scouts" en el antiguo Campamento militar*".

Sempre he opinat que cal mostrar el que va passar perquè se sàpiga. I qui vulgui comprovar-ho que es documenti, ja que puc anar errat.

Imatge pàg. 32
Nois al campament de l'OJE.
Autor: Desconegut.

Imatge pàg. 33
Anunci d'un campament d'estiu de l'OJE.
Setmanari de l'Empordà.

Cròniques de Llançà (XII)

A través dels llibres d'actes de l'Ajuntament (1886)

Lluís Feliu i Pumarola

9 de maig 1886

En una instància presentada pel Sr. Juan Olivet en nom de la seva principal, la senyora Dolors Fàbrega de Claret, es demana a la comissió es doni la línia per reedificar al núm. 6 del carrer Florida Blanca. La comissió dóna a seguir la línia vàlida per a tot aquell carrer.

Els Srs. Miguel Estela Bech, Francisco Pacareu, Fidel Fulcarà, Jaime Salvá, Félix Mallol, Fidel Tribulieitx, i Manuel Cervera, expressen en una instància que el camí rural que aranca del 'Rech Madral' vora sembrats i horts, fins al territori dit 'Salanca de Gafarot', ha de ser de l'amplada necessària pel passatge de cavalleries carregades i sense carregar, amplada de la que no disposa, sen indispensable derruir el marge del límit oriental de l'hort de la Sra. Magdalena Fulcarà a uns 70 o 80 centímetres d'amplada.

Vista aquesta instància per l'ajuntament, i veient que el camí és un pas particular i per pertànyer només a alguns propietaris, i vist l'article 72 de la llei municipal, i vist l'article 1r d'expropiacions, l'ajuntament desestima aquesta instància.

30 de maig 1886

El senyor procurador de Barcelona Antonio Grases informa a l'ajuntament de que el plet contra la duquessa vídua de Medinaceli, la sentència es confirma amb uns costos que ja es van dictaminar en la primera instància, i sol·licita fons per emprendre els recursos de cassació, junt amb els altres municipis afectats.

5 de juny 1886

Després d'una reunió al 'Café del Siglo' a Figueres per tractar del plet contra Medinaceli, es va arribar a la conclusió que els ajuntaments haurien de pagar 125 pessetes cadascun per tirar endavant el recurs de cassació. S'acorda transmetre aquesta quantitat a l'advocat Ballés i Ribot per tirar endavant el plet.

Es manifesta que el Sr. Agustín Gifre s'ha extralimitat en la reedificació de la seva casa a la Plaza de la Constitución, i s'acorda una comissió per examinar aquelles obres.

18 de juny 1886

Es dóna el títol de Guàrdia Jurat particular a peu, a favor del Sr. Pedro Ruses Bohada.

19 de juny 1886

La comissió d'obres, després d'haver revisat la reedificació de la casa del Sr. Agustín Gifre a la Plaza de la Constitución, conclou que dites obres no s'han extralimitat, i per tal no deu l'ajuntament recriminar-li tal construcció.

El Sr. Ignacio Bofill com apoderat de la Sra. Dolores Fàbrega i Serona (?), demana permís pera construir una vorera i obrir una cloaca que empalmi amb la general la casa del carrer Florida Blanca. Es donarà autorització quan el propietari pagui 1'50 pessetes per metre de façana que doni a dita cloaca general.

El Sr. President manifesta amb disgust que el Sr. Gifre ha col·locat canals a la nova façana sense demanar permís a l'ajuntament, i demana a la comissió d'obres que estudiï tal abús en passatge públic.

23 de juny de 1886

El Sr. Secretari llegeix aquesta invitació carta del capellà de la parròquia que diu literalment: *"Debiendo todos prestar el debido homenaje a su Divina Majestad, que siendo Rey de los Reyes y Señor de los que Dominan, se ha quedado por amor nuestro en el Santísimo Sacramento, y quiere que en la Festividad del Corpus se le acompañe en la solemne procesión que (Dios mediante) saldrá de la Iglesia Parroquial de esta villa el día 24 del corriente a las 4 de la tarde; se invita a Ud. y al Magnífico Ayuntamiento de su muy digna presencia, para que se sirvan asistir a la indicada procesión, ocupando en ella el lugar que de derecho les corresponde, y cumpliendo con el deber de deferencia a la primera autoridad que hay en el cielo y en la tierra, que les invita por medio de este, su digno representante, que al mismo tiempo les recuerda, para que se vea el derecho que le asiste, y el deber que Uds. tienen, que el cura párroco es un funcionario publico constituido en autoridad según sentencia del Supremo Tribunal de Justicia de 6 de julio de 1881, y bajo este respecto ha de saber muy bien Ud. y este Magnífico Ayuntamiento, a que deben atenerse siendo la Religión del Estado la Católica. Llansá 22 de junio 1886. Enrique Cotó. Cura párroco"*.

Llegida aquesta invitació i deliberada llargament, es va considerar que més que una invitació semblava una amenaça dirigida a l'ajuntament. Així s'acorda per unanimitat no assistir a la processó del Corpus i contestar al capellà amb aquesta carta literal: *"Sabiedo el Ayuntamiento a que debe atenerse, se acordó contestarle a Ud. que no asistirá a la Procesión a la que Ud. le ha invitado; y al mismo tiempo hacerle presente que en lo sucesivo sea más respetuoso con la autoridad local y que guarde la sentencia que cita para cuando le convenga. Los concejales Sres. Parés, Pomés, Fco Pacareu Ferrer, y Jaime Pacareu, quieren hacer constar que no quieren asistir a la Procesión ni solamente como particulares"*.

7 de setembre de 1886

El Sr. Francisco Negra i Barneda veí del poble sol·licita llicència per a reedificar una casa al Barri del Port. La comissió traça la línia de construcció.

Es dóna el títol de Guarda Jurat de Peu al Sr. José Yter Marli.

26 de setembre 1886

El Sr. Sereno Antonio Vidal i Girval presenta una instància denunciant el mal estat en què es troba la neteja i higiene de la població, i proposa de trobar un conveni que obligui a retirar tots els munts d'escombraries i fems dels carrers i els llocs de venta públics de la població.

3 d'octubre 1886

Els Srs. José Bosch Cervera, Jaime Marcé Joer i Felix Calsina Purcallas es queixen davant l'ajuntament de que el Sr. Joaquin Guanter els va fer fora d'uns terrenys des de les cases del Port tirant cap a l'Estany, que des de temps immemorials han sigut d'utilitat comunal, lloc on fer assecar i reparar els estris de pesca, i demanen que la corporació obri a favor seu davant l'abús del Sr. Joaquin Guanter, i que li ordenin s'abstingui de molestar a qui sigui en absolut dins d'aquests terrenys comunals.

Es paga al Sr. Ricardo Marcé 4,25 pessetes per una corda pel rellotge de la Vila.

Després d'estudiar detingudament la instància sobre l'ús comú del terreny de cap a l'Estany, l'ajuntament dóna la raó als Srs. Bosch, Marcé, i Calsina sobre la utilitat comunal i la utilitat pública de dit terreny d'anys immemorials.

24 d'octubre 1886

Lajuntament publica un edicte per fer saber que durant tres dies, l'agutzil Antonio Vidal passarà a recollir les escombraries i immundícies dels carrers. Al final, el sereno farà la feina al seu càrrec i haurà de portar totes les deixalles a un terreny dels estanys delimitat per l'ajuntament.

21 de novembre 1886

L'alcalde posa de manifest la necessitat de confeccionar un llibre del cens electoral d'acord al què marquen les lleis.

Sant Silvestre de Valleta

Manel Larrosa

Aquesta petita església romànica del terme de Llançà, ofereix una perfecció formal ben resolta que es fa més explícita encara degut a la seva petita magnitud. La seva traça i factura és comuna a altres esglésies de l'Albera que de forma dispa i aïllada en el paisatge ens ofereixen unes obres curosament definides¹.

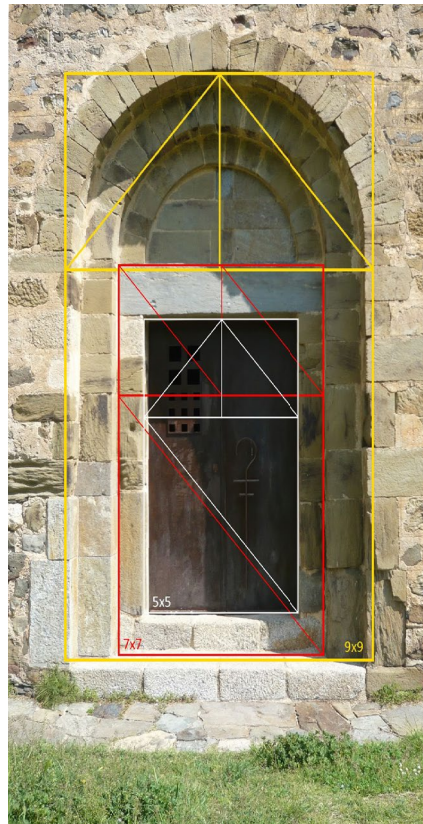
Encara que va ser objecte de diverses intervencions al llarg del temps en la volta o en la porta, posteriors a la seva construcció inicial, el resultat final queda perfectament conjuntat i mostra encara més la sensibilitat de diverses intervencions sumades, la qual cosa no és pas un camí freqüent per a la unitat del conjunt.

El l'anàlisi l'hem mesurada a pams destres (1 pam = 23,3 cm), mesura usual a l'època. Aquesta magnitud ens apareix geometritzada i escalada a dimensions múltiples del pam en desenes i valors rodons. Aquesta geometrització i aquest element numèric simple constitueix la base de la perfecció que hi apreciem. La construcció conté, però, algunes irregularitats menors que no desvirtuen la traça que en podem deduir.

En primer lloc la seva dimensió en planta és just de 30 pams en amplada per 60 de llargada amb una proporció de doble quadrat. En la llargada difereix lleugerament d'aquesta dimensió però ho podem considerar una excepció menor que no contradiu la forma general. 30 pams és també l'alçada fins la coberta, amb una marc quadrat que contindria la secció transversal. Els pilars del campanar de cadireta arriben als 40 pams i hi manquen els arcs superiors, però la xifra de 40 pot ser projectada, no casual. Els murs fan uns 5 pams de gruix i l'interior

fa 20 pams d'amplada. La secció de la volta és de diàmetre 20 pams, ajustada a l'amplada interior de la nau. Si per l'exterior la proporció en planta és 2:1, per l'interior podem fer la hipòtesi d'una voluntat 2,5:1 (o 5:2) entre el mur occidental i el fons de l'absis, però amb la lleu disconformitat del replanteig de l'absis. En la mesura que aquestes proporcions se succeeixen a molts temples contemporanis les podem donar aquí per voluntàries. Fins i tot les cobertes fan pendents de proporció de doble estesa respecte alçada, amb un detall que queda subjecte també a la geometrització.

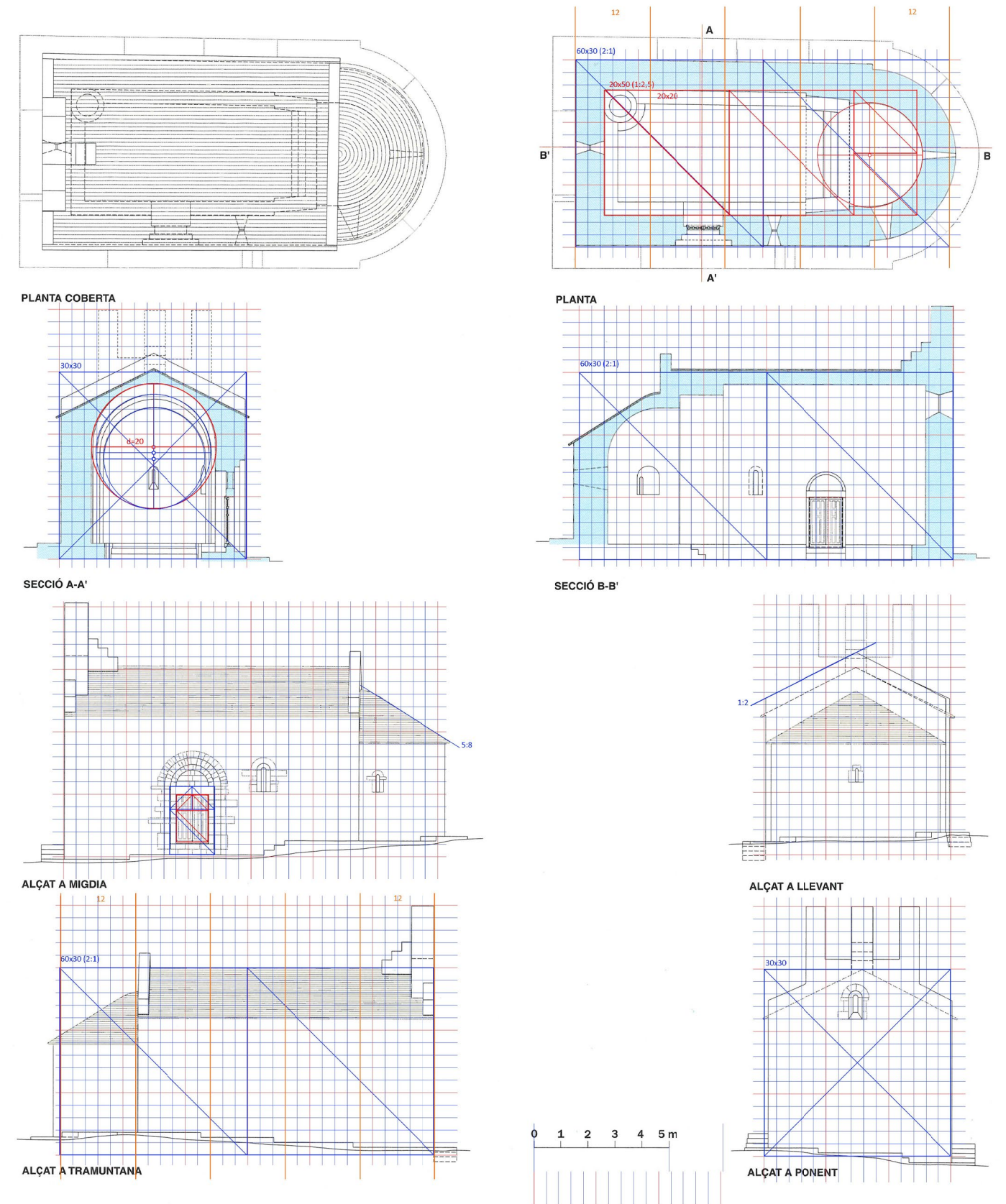
El cos de l'absis sobresurt de la caixa de la nau uns 12 pams, la qual cosa seria una cinquena part de la longitud de 60.

Per l'interior l'absis en mesuraria també 12, amb el cercle i la seva prolongació fins el presbiteri (aquesta amb 7 pams del fons). En planta el presbiteri és afuat i permet la successió de dos arcs concèntrics en una solució que podem veure a les esglésies de traça arquitectònicament més elaborada.

Un punt excepcional de Sant Silvestre és la porta, perquè fa solemne el conjunt en el lloc de l'accés i la recepció. Està formada per tres arcs successius amb espais de proporció 1,5:1 (o 3:2). Cada successió perd un pam per banda i manté la proporció general, partint del 5 pams de la porta, resol els 7 del marc entremig del mur i els 9 a pla de façana. Hi ha molts altres llocs on podem trobar el mateix disseny d'aquesta composició en una porta, però aquí la petita dimensió del conjunt i la perfecció li permet una expressivitat destacada. En detall, el timpà, la llinda i conjunt resolt dins el gruix del mur aconseguixen una solució impecable. Els arcs successius del presbiteri i l'absis també estan traçats en gradació i no són concèntrics sinó que formen una dovella superior major que als costats, la qual cosa, també present a altres casos contemporanis i elaborats, és un detall de refinament.

1. La planimetria usada en l'anàlisi procedeix del llibre: "30 edificis romànics de l'Albera", Amics del Cap de Creus i l'Albera, 2020. Amb planimetries de Carme Ribalta i Eduard Casadevall. Aquest llibre manifesta la gran unitat del conjunt de les esglésies d'aquest espai i ens suggereix la hipòtesi de que moltes comparteixen autoria i constructors.

La guerra civil a Llançà

Mercè Borràs

Després de la rebel·lió militar el 18 de juliol de 1936, a la zona de la península que havia quedat fidel a la República, sorgí un procés revolucionari social que en els municipis es materialitzà amb l'abolició dels Consistoris Municipals, els quals varen ser reemplaçats pels Comitès Locals Antifeixistes i que haurien de gestionar els municipis mitjançant assemblees i col·lectivisme. És un fet que aquests comitès, a vegades, actuaven de manera visceral, arremetent sense massa miraments contra les propietats dels rics, els mitjans i grans empresaris i l'església. A Llançà, el mateix mes de juliol del 36, es constituí el Comitè Local. Estava format pels representants de totes les organitzacions que hi havia a la localitat: per Esquerra Republicana, Jaume Barris i Pere Tolsanas, per CNT Isaïes Cateura, per UGT Josep Suàrez, per Unió de Rabassaires, Felip Bonareu i Felix Pacreu, pel POUM Josep Comorera i Antoni Ferrer, i per l'ajuntament, Joan Barris i Pere Purcallas¹.

Com a tot arreu en aquells dies, existien fortes friccions ideològiques entre els llançanencs, el que feia que els afins, tinguessin el punt de trobada en un o altre dels dos locals amb cafè i sala d'espectacles que existien a la localitat. Un era el Centre Federal i l'altre propietat d'en Joan Marly, un home ric amb moltes propietats al municipi. Els membres del Comitè Antifeixista, proposaren la incutació del local d'en Marly per evitar que s'hi poguessin reunir els elements reaccionaris. Per

tal d'evitar discrepàncies, la proposta d'incautació s'amplià també al Centre Federal, per donar a ambdues instal·lacions una utilitat més pròpia del procés renovador que s'estava vivint. Finalment es decidí que al Centre Federal s'hi crearia "La Casa del Poble" on hi tindrien cabuda totes les organitzacions i en el de propietat del Sr. Marly s'hi instal·laria l'Ajuntament².

D'aquest mateix propietari també s'expropià la Casa Marly, on s'acollí la colònia "Ascaso-Durruti", que passà d'allotjar 50 infants al seu inici, el febrer de 1937, fins que al final de la guerra n'arribà a albergar més de 300. La majoria era mainada de Madrid, molts d'ells orfes en edats compreses entre 4 i 14 anys. Estava dirigida per la infermera jueva i polonesa Paula Feldstein. Inicialment la gestionava el CEL³, i poc després per S.I.A⁴ que, els subministrava tot l'avituellament necessari des de el país veí. Aquesta quitxalla anava a estudi a l'escola municipal, però en aules diferents a les dels del poble i disposaven dels seus propis educadors. També rebien assistència sanitària per part del metge municipal Santiago Soler Boix.

Per necessitat de la guerra, altres edificis expropiats canviaren el seu ús habitual: un edifici situat al carrer Salmerón regit per monges i que estava destinat a l'ensenyament, es va destinar a les oficines de "Obres i Fortificacions", un casa senyorial del carrer Mediodía, es convertí en caserna de carabiners i un bonic xalet del port acollí la colònia "Costa Brava" on s'albergaven 60 infants refugiat⁵. Els edificis de la església,

la parròquia de Sant Vicenç i la capella del Port es destinà a magatzem de la cooperativa de paletes, i es cometeren destrosses irreparables en objectes d'art litúrgic, com el magnífic retaule barroc de l'altar principal i els més petits dels laterals, tot plegat, ho traslladaren a la riera i ho cremaren. Deixaren l'església completament buida per usar-la, si calia, per a qual-sevol situació d'emergència. Els dos capellans que exercien a la població, van ser conduïts al castell de Sant Ferran de Figueres on foren executats⁶.

El 4 d'Octubre de 1936, la Generalitat ordenà la dissolució del Comitè Antifeixista Central de Barcelona i, seguidament, disposà la supressió dels Comitès Locals, instant a la formació de nous Consells Municipals. Així va ser com a Llançà, el 20 d'octubre de 1936, quedà formada la Corporació Municipal en la qual hi participen onze consellers, que mitjançant votació secreta, escolliren com alcalde a en Pere Purcallas Salvà, del P.R.F.⁷ adherit a Esquerra Republicana, amb set vots favorables i, en nova ronda de votació pel càrrec d'Alcalde segon a Josep Comorera del POUM, i pel tercer Pablo Oriol de la CNT⁸.

Passats els agitats primers mesos, a la població retornà una relativa calma, Llançà quedava allunyat del front de guerra, però en aquells mesos, el neguit es centrava en la viva amenaça dels avions feixistes que sobrevolaven el municipi. Per sort, poques bombes caigueren dins la població, ja que l'objectiu dels feixistes era Port-Bou, per la proximitat amb la frontera, tanmateix, en prevenció, es construïren onze refugis antiaeris, amb capacitat per encabir-hi més de tres mil persones. El més popular era el que, com a testimoni de l'època, encara avui es conserva l'accés a la Plaça Major⁹. També, per precaució i per evitar donar referències als avions enemics durant la nit, en un comunicat emès per les Forces Navals de la República, s'ordenava que, des de la posta de sol, s'apaguessin tots els llums i es cobrissin les finestres dels habitatges¹⁰. La inquietud per la situació de perill es palesa en la instància que el 25 de novembre del 37, l'alcalde dirigeix a la Generalitat, exigint que els sigui retornat l'únic cotxe propietat de l'Ajuntament, que els havia estat confiscat per dos policies oficials del cos d'artilleria destacats a Roses i que els seria imprescindible per fer trasllats en situacions d'emergència¹¹.

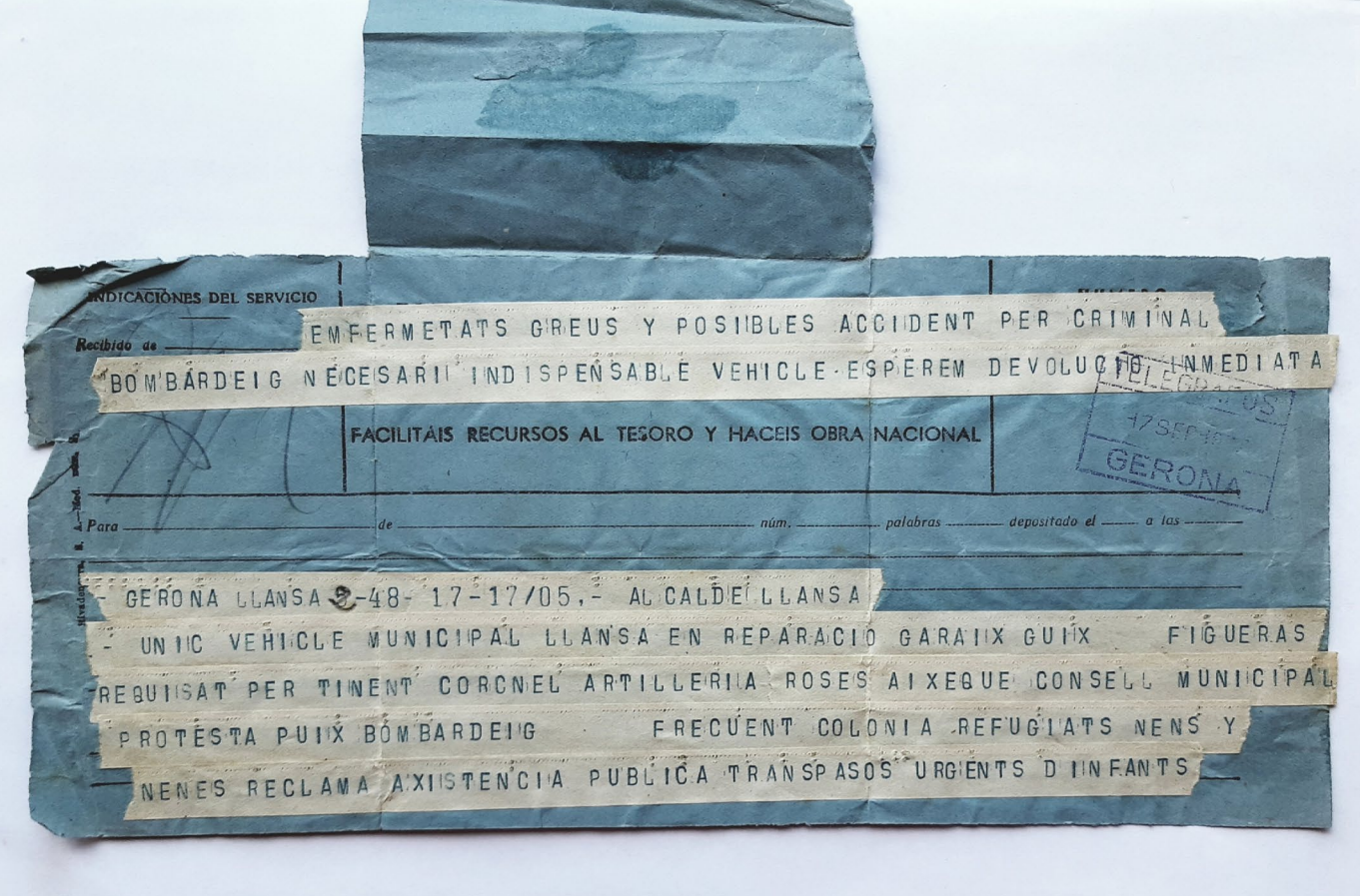
També la escassetat de proveïments era un motiu de preocupació, la marxa obligada dels joves al front, deixà erms alguns camps i la dificultat per aconseguir permís per creuar la frontera, com s'havia fet en temps de pau per anar a treballar o adquirir o vendre productes, empobrí substancialment l'economia de la població. Per anar a França era necessari comptar amb un passí que, previ aval de l'ajuntament, en els primers mesos es concedien amb certa facilitat a la Comissaria de Fronteres de Port-Bou. Això va ser així fins que, en el desembre del 36,

1. AHGI- Comissaria Delegada de la Generalitat 4191/006.
2. AHGI- Comissaria Delegada de la Generalitat 4191/006.
3. Comitè Pro España Libre. La seva comesa era donar tota mena d'ajudes a l'Espanya Republicana.
4. Solidaritat Internacional Antifeixista. Organització anarquista humanitari i política.
5. AHLL-Correspondència 1936 - 1939.
6. CLAVEGUERA, Josep. Llançà, Notes històriques. Ajuntament de Llançà. Salvat Editores, S.A. Barcelona 1986.
7. P.R.F Partit Republicà Federal.
8. AHGI- 4191/006.
9. <https://youtu.be/T10gxMtEs8> Guerra i Exili a Llançà.
10. AHLL- Correspondència 1936 - 1939.
11. AHGI- Comissaria Delegada de la Generalitat 4191/006.

Imatge pàg. 38
AMLLN. Col·lecció postals B/N de l'Ajuntament de Llançà. Anys 1950. Autors, A. Campañá i J. Puig-Ferran.

Imatge pàg. 39
Els nens de la Ascaso-Durruti. Fons Mercè Borràs. Gentilesa de Carles Rovira de Vilajuïga.

el comissari Iborra, advertia a l'Alcalde Purcallas, que s'havia observat una certa laxitud en el lliurament dels avals i que a partir de la data, tan sols es donarien passis per motiu de treball i a les dones, nens i gent gran que es volguessin refugiar al país veí. No es descabellat dir que, en aquelles circumstancies, el contraban s'incrementà considerablement, sobretot el tràfic de pa que alguns portaven des de Cervera.

La gran majoria de refugiats que s'instal·laren a Llança durant la guerra eren infants allotjats en colònies i en la granja-escola Sebastián Faure, tenien bona relació amb la gent del poble i, encara que n'eren molts, s'autogestionaven i no significaven un maldecap per la població, però el problema s'agreuà al final de la guerra quan en la Retirada, una corrua humana no cessava de passar pel municipi amb la intenció de creuar la frontera, a la qual molts llançanencs s'uniren. Es calcula que només en 15 dies passaren a França per aquest punt fronterer 140.000 persones. La frontera es tancà el 10 de febrer amb l'arribada de les tropes franquistes.

Acabada la guerra, a principis del 39 quedaven a la població 57 persones adultes refugiades, acompanyades d'infants. Procedien de diverses poblacions de la península¹².

12. AHGI- Comissaria Delegada de la Generalitat 4191/006.

Imatge pàg. 40
Telegrama- AHGI-Comissaria Delegada de la Generalitat 4191/006.

Amb la mar al cor

Josep M. Salvatella i Suñer

Cançó de bell matí

A la mar, companys,
a la mar salada!

Arriem els caps,
llancem les amarres...
El sol lluu i relluu
en l'herba mullada,
xatracs de bec roig
enfilen onades,
tot és un mirall,
un mirall de plata.

A la mar, amics,
que ja el matí es bada!

Jo duc el timó,
si el gregal entrava
fimbrarà el cordam
del pal de messana.
I riurem com folls
per cales i balmes.

A la mar, companys,
les veles hissades!

Voltarem els ports
en terres de França,
tastarem el vi
de les vinyes sardes,
als mercats del sud
cercarem formatges,
olives i mel,
catifes i nacres.

A la mar, amics,
darrera vegada!

Que quan tornarem
un dia a trenc d'alba,
amb la mar al cor
i l'ànima blava,
a la mà tindrem
només una dracma.

A la mar, companys,
que el temps se'ns acaba!

Encís del blau

Blau cel,
blau clar,
blau...

El cos voltat de blau d'aquella noia,
la calma blava que acull al llagut
i l'ona blava
que mor vora la platja a sol ponent,
quan torna el pescador.
Blau nou,
blau sol,
blau infinit vora l'albada
tot envoltat de boira,
sols el blau.

Per camins plens de blau va la mirada,
viatgera d'estiu,
enllà del mar. I torna enamorada,
llaguts a sol ponent,
per contemplar la noia que ara passa,
el cos voltat de blau...

Mare en mar

Camins de Cap de Creus, ningú no sap on menen,
petjats a cor d'hivern per pastors transhumans.
Entre esculls i niells, al grat de les fogueres,
els llaguts de l'encesa han despullat la mar.
Galladera, Culip, Cala Prona, Talabre?...
Palangrers llavimuts han deixat els arjaus
i tresquen, nit endins, per tofes de pinassa.

La donzella era jove i alletava l'infant...

Prop de Sant Vicenç

*En els cels esventats dels carrers vora vila
veurem vols d'estornells amb les ales esteses,
els migdies tindran una calma serena
i tot l'aire serà fi i lluent com un vidre.*

*Des dels dalt de Fener mirarem les onades,
com la corba suau del ventre d'una dona.
Arran tard, a la llotja, amb rojors de capvespre,
s'obrirà cada plana com si fos una rosa.*

*Serà temps de garotes als solells vora l'aigua
i d'obscur caçadors sota les oliveres.
Vorejant roquissers i marjades de gebre,
baixarà la ribera dels cims de Font Jordana.*

*Vindran dies somorts amb la mar encalmada,
el sol, un gos manyac, se'ns ajaurà a la vora.
Pels rocs de Cap de Ras en nit de lluna nova
tornarà Sant Vicenç, voltat de fitoraires.*

De matinada

*Res no és igual si han salpat els llaguts,
just desvetllats amb el crit de l'albada.
Flameja l'aigua de musc i rovell,
llum en la llum, gerd espígol i malva.*

*Minves d'hivern, quan la mar se'ns adorm
i les absències es palpen a l'aire.*

*Res no és igual. Han salpat els llaguts
i el port s'ensonya, tocat de recança;
prou tornaran, gavinots renouers,
estol inquiet, al tombant de la tarda.*

*Res no és igual si han salpat els llaguts,
hi ha un poc de tu en cada amarra desada...*

*Imatges pàg. 41 i 42
Autor: Joan M. Pau i Negre.*

Ajuntament de Llança
www.llanca.cat

Arxiu
Municipal
de Llança

CAP DE CREUS

Amb el suport de:

Diputació de Girona

VISITA LA TORRE ROMÀNICA DE LLANÇÀ

ACTIVITAT FAMILIAR I GRATUÏTA!

Si tens fins a 12 anys, pots participar al JOC de la **Descoberta del Patrimoni de Llança!**
Visita la Torre Romànica acompanyat d'un adult.

Quan hakis realitzat la visita i completat el qüestionari correctament, vine a recollir el teu premi a l'Oficina de Turisme de la Vila situada al carrer Camprodon, 16-18.

 Dirigeix-te a la Casa de Cultura on et deixaran la clau per fer la visita.

HORARI:

- Dilluns de 9 h a 13 h
- De dimarts a divendres de 9 h a 13 h i de 17 h a 20 h
- Dissabte de 10.30 h a 13 h i de 17 h a 20 h
- Diumenge de 10.30 h a 13 h

Informació: 972 38 08 55
www.visitllanca.cat

Qui fou el President del F.C. Llançà durant la Guerra Civil i què va representar la seva figura? (I)

Carles Chacón i Belarra

Descobrir per què una persona nascuda a més de 15.000 km de Llançà, acaba convertint-se en el president del F.C. Llançà durant el període de guerra (1936 - 1939) i postguerra. Aquest fou l'estímul per conèixer al que va ser el primer President "documentat" del club de la vila: Lleó Ferrer i Fontcuberta. Però, qui era i què va representar per l'entitat llançanenca la seva figura? La voluntat d'aquest article és poder donar resposta aquesta interrogació.

Qui era Lleó Ferrer i Fontcuberta?

Lleó Ferrer i Fontcuberta, va néixer l'any 1898 a Bendigo, Austràlia. El seu nom complet és Lleó Josep Ferrer i Fontcuberta, també conegut popularment com a León pels amics, l'avi Pepe per alguns familiars o Pepitu per la seva muller. El fet curiós de néixer a més de 15.000 km de Llançà és degut a la professió del seu pare, Josep Ferrer i Guàrdia (destacat agricultor i jardiner). El qual, a finals del segle XIX (1891), va marxar amb la seva dona Maria Fontcuberta, a investigar cultius en terres cedides pel govern australià. Amb el canvi de segle, van retornar a la població familiar d'Alella, al Maresme. Aquests, seran els primers anys de Lleó Ferrer i Fontcuberta a Catalunya.

Durant la seva infantesa, a la primera dècada del segle XX, són uns anys convulsos per la família. Degut a la situació que viu el seu oncle, Francesc Ferrer i Guàrdia, important pedagog anarquista i lliurepensador català, creador de l'Escola Moderna. El qual va ser afusellat després de ser condemnat, sense proves, per un tribunal militar que el va declarar culpable d'haver sigut partidari de la revolta coneguda com a "Setmana tràgica". De les conseqüències dels fets del 1909, tota la família patí represàlies i fou desterrada a Terol. Excepte, l'infant Lleó, que

no es trobava al mas en el moment de la detenció del seu pare i va aconseguir anar a viure a casa d'uns amics a Barcelona. Poc després, els seus pares varen decidir tornar a Catalunya, concretament de nou al Maresme (una comarca de tendència conservadora i clerical), on les dificultats s'accentuaren. És per aquest motiu, que cap a l'any 1911, van decidir traslladar-se a Llançà. Un indret que s'esqueia més pel tarannà republicà i federal que es respirava a l'Empordà. Una terra que garantia cert desenvolupament agrari i que coneixien per haver concretat alguns negocis de vins amb anterioritat. En Lleó, aleshores un nen de 13 anys, va arribar a Llançà. Una població on troba definitivament l'estabilitat geogràfica. Els seus pares van adquirir terres i un mas històric, pertanyent a la família dels Cremadells, al c/ La Creu (antic Estudi M. Lozano). Al municipi inicien el negoci familiar treballant terres d'horta i fruiters amb una dedicació especial a la floricultura.

Cinc anys després de la seva arribada, l'arrelament amb Llançà ja és indestructible. A l'edat de 18 anys, en Lleó i la jove llançanenca Conchita Olivet i Salellas, es van casar civilment. Durant la dècada dels anys vint, van treballar colze a colze amb el seu pare. Una activitat frenètica d'anades i vingudes per la comarca per a anar als mercats, la plantació de clavells i visitar assíduament els mercats de Portbou i Perpinyà per a la venda de la seva producció floral. Cal destacar, d'aquest període un fet excepcional: al juliol de 1929, a la capital de la Mar d'Amunt, es podien admirar diverses varietats de clavells entre els quals n'hi havia de creació pròpia, exemplars rebuts de Rússia, tramesos per la família de Lleó Tolstoi (escriptor). Amb el qual, el pare d'en Lleó, havia mantingut una llarga i sòlida amistat. En honor aquesta amistat, en Lleó havia rebut el seu nom.

L'any 1930, el seu pare va morir, però el cultiu es conservat amb gran dedicació i estima pel jove Lleó i la Conchita. Una relació afectiva que també es va involucrar en el negoci agronòmic de la família. La vinculació de la seva muller és tan intensa, que a la població veïna de Portbou, popularment era coneguda com la Conchita de les flors. D'aquesta bonica relació en va sorgir la seva filla; Elena Ferrer i Olivet.

Durant aquesta etapa adulta, en els anys de la Segona República espanyola, el seu temps no només era dedicat al conreu de la terra i la família. El temps lliure també fou entregat a les aficions i en compartir tertúlies al Centre Federal amb les seves amistats. Degut al seu tarannà obert i conciliador, fou una persona que s'avenia fàcilment amb tothom. Aquest fet, sumat a l'interès en els afers socials i culturals, expliquen una etapa d'alt compromís en l'àmbit local. Gràcies a l'Acta de Constitució de la Junta Directiva del 2 de gener de 1936, sabem que fou escollit democràticament com a President del F.C. Llançà. Una funció al capdavant del club de futbol de la vila, que va compartir simultàniament amb el càrrec polític de membre del P.O.U.M. a Llançà. Dues activitats que varen quedar al aire a causa de la Guerra Civil (1936 - 1939).

La guerra fou un episodi esfereïdor i trist. On les ideologies polítiques van despertar bàndols insalvables. Un temps marcat

per les tensions, persecucions, pors i plors. Un context polític i social que el protagonista de la nostra història va viure des de Llançà. Referent al càrrec polític que sustentava, mitjançant la documentació oficial de l'Arxiu Històric Nacional, ens permet trobar certs expedients on surt mencionat el seu nom a la "Causa general de la rebelión marxista en Gerona y su Provincia". Concretament, es fa menció de León Ferrer Fontcuberta com a un dels membres del P.O.U.M. al municipi; "Dirigentes de partidos políticos: José Comorera Pacreu, León Ferrer Fontcuberta, Pedro Tolsanas Mercé por el P.O.U.M.". El militant Lleó, certament va formar part d'un partit relativament jove, fundat l'any 1935, autodenominat com a "marxista revolucionari". Cal destacar, que de tota la "Causa general" realitzada per les institucions franquistes, exclusivament s'escriu el seu nom en aquest apartat. És a dir, en els fets relacionats amb la destrucció del mobiliari litúrgic i la persecució eclesiàstica local, no es fa constar la seva participació, ni per part de les autoritats, ni per testimonis de l'època, ni per part dels denunciants d'anys posteriors. Tot i que, segons explica la família, hores abans d'iniciar-se els aldarulls, alguna de les seves amistats, sí el varen venir a buscar a casa per sumar-se al focus revolucionari. Però, ell no va acceptar la invitació i es va quedar a casa. Amb l'evolució del conflicte bèl·lic, també tenim constància per la

“Causa General”, que la “Agrupación de las milicias por partidos sindicales: en Llansá salieron al frente a grupo con destino a una columna de la F.A.I. y otra al P.O.U.M. y otro al Estat Català”. Tot i compartir ideologia amb grups antifeixistes, el Sr. Lleó Ferrer i Fontcuberta, tampoc va sortir al front a combatre. Tal com s’ha esmentat, es mantingué al municipi de Llançà amb la seva família. Fet que implica que va presenciar tots els bombardejos

de la zona, el massiu exili republicà direcció la frontera i l’arribada de les tropes de l’Exercit Nacional, el 10 de febrer de 1939, al nostre poble. Per desgràcia també va patir com dies abans a l’arribada de las “Fuerzas Nacionales”, diversos amics i coneguts llançanencs (amb els quals compartia aficions i ideals), van haver de marxar a l’exili.

Un cop acabada la guerra, va continuar vivint i treballant al municipi, en uns anys de conviure amb la misèria, l’amaror i la preocupació dels temps de postguerra. Temps on cal recordar, que s’assenyalava, menyspreava i es culpava, segons les tendències polítiques que s’havien manifestat. D’aquell període, l’amistat amb alguns llançanencs, com per exemple Odon Canals (exiliat a França), es va mantenir per tota la vida gràcies a la correspondència. Ni les distàncies, ni el temps, van ser obstacle per continuar els vincles que s’havien forjat durant els anys de joventut al poble.

L’any 1946, una dècada després que fos proclamat President del F.C. Llançà, el Sr. Lleó va deixar el càrrec de President a mans d’un bon amic seu; Joaquim Figa Margalet. Aquesta desvinculació amb el futbol fou simplement institucional però no de sentiment. A les dècades posteriors, va continuar treballant amb devoció la terra, cuidant la família i gaudint amb passió del futbol (sobretot com aficionat del Barça i el Llançà).

A l’any 1978, a l’edat de 80 anys, Lleó Josep Ferrer i Fontcuberta va morir a Llançà. Una vida entregada a cuidar la terra, la família i els amics. Una vida inabastable per ser escrita amb un sol article. Una vida que anys més tard de la seva mort va

complir el seu somni; construir una casa als terrenys que durant tants anys havia treballat i florit d’il·lusions. Un desig que si passeu per l’actual Plaça del Doctor Santiago Soler, núm. 1, recordeu és el somni complert del Sr. Lleó Ferrer i Fontcuberta.

Pel que fa a la segona pregunta que ens fèiem a l’inici de l’article; Què va representar per l’entitat llançanenca la seva figura? Donarem resposta en el proper article, en el qual es desenvoluparà la segona part.

Imatge pàg. 44
Retrat fotogràfic de Lleó Ferrer i Fontcuberta.
Col·lecció Toni Miquel Ferrer. Dècada 1920.
Autor: Desconegut.

Imatge pàg. 45
Lleó i Conchita, al camp de La Creu, jugant amb el seu net Toni. Col·lecció Toni Miquel Ferrer.
Any 1960. Autor: Desconegut.

Imatge pàg. 46
Lleó i Conchita (parella de la dreta) a les seves terres de cultiu. Col·lecció Toni Miquel Ferrer.
Dècada 1960. Autor: Desconegut.

Fiscal · Laboral · Mercantil
Comptable · Assegurances

C/ Nicolás Salmerón, 6 Baixos
Tel. 972 12 09 94
info.buxeda@gmail.com
17490 LLANÇÀ

ZURICH ASS.
J. BUXEDA
AG. 170066-5

AUTO LLANÇÀ
ALINEACIÓ EQUILIBRAT FRENOMETRE PRE-ITV
MECÀNICA I SERVEI RÀPID DE L’AUTOMÒBIL

BATERIES

TUBS
D’ESCAPAMENT

CANVI
D’OLI

FRENS

ALINEACIÓ

CANVI DE
VIDRES

PRE ITV

CÀRREGA
AIRE
CONDICIONAT

C/ Camprodon, 8 - Tel. 972 12 06 75

Finques
Company
Immobilària des de 1963

INTERMEDIACIÓ COMPRENDES I LLOGUERS
NOVES PROMOCIONS
ADMINISTRACIÓ PATRIMONI LLOGUERS
ADMINISTRACIÓ COMUNITATS PROPIETARIS
VALORACIONS I ASSESSORAMENT URBANÍSTIC
ESTUDIS D’INVERSIÓ I GESTIÓ PATRIMONIAL
LLOGUER DE VACANCES

La immobiliària
número 1
de les comarques
gironines

LLANÇÀ
c/ Castellar, 48-50
17490 Llançà
972 38 01 97
llanca@finquescompany.com

Oficines a Figueres, Roses, Llançà i Girona
www.finquescompany.com

BAR FELIP

C/ Nicolás Salmerón, 2
Tel. 972 38 13 28
17490 LLANÇÀ

Godoy

i Associats
Corredoria d'Assegurances

Corredoria d'Assegurances
Cd'a
COL·LEGIAT

100
anys generant confiança
1921 - 2021

www.godoy.cat

Ajuntament de Llançà
www.llanca.cat

LLANÇÀ
CAP DE CREUS

 Llançà Turisme
 @llancaturisme
www.visitllanca.cat

